

NOTAT

Finanstilsynet

19. februar 2018

Bank2

J.nr.

Redegørelse vedrørende Finanstilsynets tilsyn med Sparekassen Lolland A/S i henhold til § 352 a i lov om finansiel virksomhed

Sammenfatning

Sparekassen Lolland A/S ("sparekassen") var før opkøbet af Finansbanken A/S i 2005 et lokalt pengeinstitut med forankring i Nakskov, og den drev som udgangspunkt traditionel bankvirksomhed rettet mod det lokale erhvervsliv og privatkunder og havde derudover filialer i større syd- og midtsjællandske byer og København.

Med købet af Finansbanken A/S, der indgik i sparekassekoncernen som en 100 pct. ejet datterbank, skiftede sparekassens risikoprofil karakter. Forretningsmodellen fik stigende fokus på ejendomsudlån og udlån til ejendomme drevet som kommanditselskaber, herunder også kommanditselskaber med udenlandske aktiver.

I 2007 blev sparekassen omdannet fra garantsparekasse til et aktieselskab med Fonden for Sparekassen Lolland som hovedaktionær. Ultimo 2007 udgjorde kapitalgrundlaget 1.478 mio. kr., hvilket var 240 mio. kr. højere end året før.

I 2007 og 2008 havde sparekassen og navnlig datterbanken en høj udlånsvækst. Den høje vækst medførte udover større kreditrisiko også likviditetsmæssige konsekvenser i form af et større indlånsunderskud og afhængighed af nem adgang til markedsfinansiering.

Ultimo 2008 havde sparekassekoncernen således en høj kreditrisikokonzentration, idet udlånet til ejendomsmarkedet udgjorde 30 pct. af det samlede udlån. Dette var højere end gennemsnittet i sammenlignelige institutter. I datterbanken var udlånsandelen til ejendomme m.v. 44 pct. Sparekassen var derfor generelt mere sårbar og udsat over for et skifte på ejendomsmarkedet end andre sammenlignelige institutter. Endvidere udgjorde større enkeltudlån en væsentlig del af koncernens samlede udlån. Et stort omfang af større udlån

er en selvstændig risikoeksponering, da konsekvenserne af, at et eller flere store udlån bliver nødlidende, vil være særligt alvorlige. Sammenholdt med, at de større udlån i overvejende grad var inden for ejendomsområdet, der er en branche med høj risiko, var koncernens risikoprofil særdeles høj.

Da konjunkturerne vendte i 2008, bremsede udviklingen på ejendomsmarkedet, og flere og flere af sparekassens kunder fik likviditetsproblemer som følge af tomgang m.v.

Finanstilsynet foretog forskellige former for undersøgelser og inspektioner af sparekassen og datterbanken. I perioden fra 2007 og indtil sparekassens økonomiske sammenbrud i starten af 2013 omfattede det blandt andet inspektion af sparekassen i 2009, to inspektioner i 2012 samt inspektioner i datterbanken i 2007 og 2009.

Finanstilsynet gav sparekassen en lang række væsentlige påbud om blandt andet forbedring af kreditstyringen samt risikoplysninger om høj udlånsvækst, høj koncentration af ejendomsudlån, høj andel af svage udlån og en højere kreditrisiko på udlån end i sammenlignelige pengeinstitutter.

I forlængelse af Finanstilsynets inspektion i 2009 fik datterbanken midlertidige kapitaludfordringer, som sparekassen løste henover sommeren 2009. Efterfølgende planer om salg af Finansbanken A/S blev ikke realiseret, og datterbanken blev fusioneret ind i sparekassen i starten af 2010.

Sideløbende håndterede sparekassen også en ubalance mellem indlån og udlån og usikkerhed om fundingsituationen. I maj 2010 fik sparekassen tilsagn om en individuel statsgaranti på 3,5 mia. kr. i tre år for obligationsudstedelser, som sparekassen udnyttede til at udstede obligationer for 3 mia. kr. i løbet af 2010. Denne fundingstrategi indebærer særlige risici og udfordringer for sparekassen, idet adgang til markedsfinansiering hurtigt kunne blive vanskeliggjort af, at sparekassen ikke havde haft positive driftsresultater over en lang periode. Endvidere indebærer den treårige horisont på statsgarantien, at sparekassen ville få behov for ny funding inden for en kort årrække.

For at imødegå denne usikkerhed købte sparekassen i starten af 2011 Eik Bank Danmark 2010 A/S fra Finansiell Stabilitet A/S, fordi dette institut havde et stort indlånsoverskud. Før købet var de mere risikable udlån i form af alle erhvervskunder og erhvervs lignende engagementer blev udskilt og overdraget til andre selskaber under Finansiell Stabilitet A/S, og den tilbageværende virksomhed bestod derfor alene af ca. 83.000 privatkunder, inklusive en bankinfrastruktur inden for internetbaserede løsninger, kundesystemer og 82 medarbejdere. I købsprisen indgik et beløb på 150 mio. kr. i goodwill, hvilket skal ses i lyset af, at transaktionen omfattede privatkunder. I alt indgik et forretningsomfang på 5,3 mia. kr. i indlån, 2,4 mia. kr. i udlån samt kundedepoter for ca. 3,9 mia. kr.

Med overtagelsen styrkede banken sin fundingstruktur og havde pr. ultimo december 2011 et indlånsoverskud på 2,1 mia. kr. Overtagelsen medførte, at privatkundeandelen i bankens udlån blev øget fra 28 procent ultimo 2010 til 44 procent ultimo 2011, og at andelen af udlån til det ejendomsrelaterede segment blev reduceret fra 28 procent ultimo 2010 til 22 procent ultimo 2011. I løbet af 2011 og med baggrund i god likviditet blev der ad flere omgange tilbagekøbt obligationer udstedt under statsgarantien.

Ultimo 2010 var sparekassens solvensprocent 14 pct. og kapitaloverdækningen 4,8 procent af de risikovægtede poster. Betalingen for goodwill medførte som følge af fradragsreglerne i kapitalopgørelsen et fald i kapitalgrundlaget. En skuffende aktieemission i 2011 rustede ikke sparekassen med kapital i det forventede omfang.

I slutningen af 2011 varslede Finanstilsynet en funktionsundersøgelse af sparekassen, og undersøgelsen blev gennemført i februar 2012. Som et resultat af funktionsundersøgelsen påbød Finanstilsynet sparekassen at foretage betydelige mernedskrivninger i forhold til de foreløbige opgørelser pr. ultimo 2011, hvorefter de samlede udgiftsførte netto-mernedskrivninger i 4. kvartal 2011 beløb sig til 210 mio. kr. Dette behov bragte sparekassens kapitalgrundlag ned, så solvensoverdækningen var meget beskedent.

Umiddelbart efter Finanstilsynets funktionsundersøgelse i starten af 2012 fratrådte den administrerende direktør for sparekassen gennem 17 år, og en ny administrerende direktør blev indsat.

Sparekassen iværksatte herefter straks en handlingsplan, der indebar at finde en løsning, hvor instituttet kunne indgå som aktiv part i en konsolidering i sektoren.

Sparekassens forsøg på at finde løsninger i 2012 gennem frasalg af dele af instituttet var ikke mulig at gennemføre, og en ny kapitalisering af sparekassen lod sig heller ikke gennemføre.

Finanstilsynet foretog herefter en ny inspektion af sparekassen i efteråret/vinteren 2012. Finanstilsynet konstaterede ved undersøgelsen et behov for såvel yderligere nedskrivninger som yderligere solvensmæssige reservationer.

De væsentlige nye nedskrivninger kunne i mange tilfælde tilskrives forværringer i en række engagementer, herunder særligt i store ejendomsrelaterede kreditter.

I et større ejendomsengagement, hvor der forelå en bankaftale, havde ejendomsprisudviklingen i dele af Danmark været svag, hvilket førte til, at sikkerhederne ikke længere dækkede værdien af engagementet.

I to store ejendomsengagementer havde udlejningssituationen ikke udviklet sig som forudsat ved undersøgelsen primo 2012. Det var derfor nødvendigt at nedregulere værdien af ejendomme yderligere for at tage højde for en længere periode med tomgang, hvilket førte til øgede nedskrivninger og solvensmæssige reservationer.

I et væsentligt engagement, hvor sparekassen havde finansieret nogle investorerers køb af en virksomhed, havde virksomhedens resultater udviklet sig markant dårligere end forudsat. Der var derfor objektiv indikation for værdiforringelse (OIV) i engagementet, og værdien af sikkerheden, som var baseret på virksomheden, var ligesom de fremtidige betalinger reduceret væsentligt.

I et andet væsentligt engagement, hvor en del af engagementet havde karakter af placeringshandel, og hvor engagementet havde en svag økonomi, der var tæt knyttet til udenlandske ejendomme, vurderede Finanstilsynet nu OIV, hvilket afstedkom et større nedskrivningsbehov.

Alene på de fem ovenstående engagementer vurderede Finanstilsynet behov for nedskrivninger i størrelsesordenen 166 mio. kr.

Af sparekassens 61 største engagementer var de 28 med OIV. Dette var en relativ forværring i forhold til undersøgelsen primo 2012. I 8 af de største engagementer havde sparekassen ikke foretaget nedskrivninger pr. 30. september 2012, mens Finanstilsynet konstaterede behov herfor i opgørelsen pr. 31. december 2012.

Finanstilsynet vurderede et samlet behov for at foretage yderligere nedskrivninger på mindst 289 mio. kr. i forhold til de allerede indregnede nedskrivninger pr. 30. september 2012.

Finanstilsynet konstaterede, at sparekassens faktiske solvensprocent pr. 31. december 2012 efter de på inspektionen vurderede nedskrivninger var på 7,35 procent, og sparekassens faktiske solvens udgjorde herefter mindre end 8 procent af de risikovægtede poster. Sparekassen opfyldte således ikke solvenskravet i lov om finansiel virksomhed § 124, stk. 2, nr. 1, om at basiskapitalen skal udgøre mindst 8 procent af de risikovægtede poster.

Finanstilsynet vurderede endvidere, at der var risici for sparekassen på mindst 360 mio. kr. udover, hvad der var dækket af solvenskravet på 8 procent og efter de på inspektionen vurderede nedskrivninger.

Finanstilsynet fastsatte på det grundlag den 25. januar 2013 et solvenskrav for sparekassen på 12,26 pct. i medfør af lov om finansiel virksomhed § 124, stk. 5, hvilket skulle ses i forhold til sparekassens faktiske solvens på 7,35 pct.

Finanstilsynets fastsatte derfor en frist til søndag den 27. januar 2013 kl. 18.00 til at opfylde solvenskravet på 8 procent i medfør af lov om finansiel virksomhed § 225, stk. 1. Finanstilsynet fastsatte endvidere en frist til 1. april 2013 til at opfylde et solvenskrav efter tillæg på 12,26 procent i medfør af lov om finansiel virksomhed § 124, stk. 5.

Sparekassens advokat oplyste den 25. januar 2013 på sparekassens vegne, at sparekassen indgik en virksomhedsoverdragelsesaftale med Jyske Bank A/S om overdragelse af sparekassens aktiver og rettigheder samt passiver og forpligtigelser bortset fra aktiekapital og efterstillet kapital. Idet sparekassen var underkapitaliseret, besluttede sparekassens bestyrelse at overdrage pengeinstituttets virksomhed til et andet pengeinstitut med henvisning til § 247 i lov om finansiel virksomhed i stedet for at lade sparekassen blive afviklet.

Finanstilsynet vurderer, at en væsentlig årsag til sparekassens økonomiske sammenbrud er, at sparekassens aktivitet på kreditområdet var nært forbundet med udviklingen inden for ejendomsmarkedet, som i perioden op til sammenbruddet blev ramt af økonomisk nedgang, manglende likviditet, konkurser og fald i aktivværdier. Sparekassens ledelse var ansvarlig for strategien og undervurderede risikoen herved.

1. Redegørelsens formål og retslige grundlag

Denne redegørelse udarbejdes i henhold til § 352 a i lov om finansiel virksomhed.

§ 352 a.

I tilfælde, hvor en finansiel virksomhed er erklæret konkurs, størstedelen af den finansielle virksomheds drift er ophørt eller overdraget, eller hvor et forsikringsselskabs forsikringsbestand er taget under administration, udarbejder Finanstilsynet en redegørelse for årsagerne hertil, hvis et af nedennævnte forhold er indtruffet i forbindelse med eller i en kortere periode forud for virksomhedens konkurs m.v.:

- 1) *Finansiel Stabilitet A/S har medvirket ved overdragelsen af virksomheden, jf. §§ 7 eller 8 i lov om finansiel stabilitet, eller staten har lidt tab på en individuel statsgaranti i medfør af § 16 a i lov om finansiel stabilitet.*
- 2) *Staten har lidt tab på kapital indskudt i virksomheden i medfør af lov om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter eller på ejerbeviser, som staten har erhvervet som led i konverteringen af sådan kapital.*
- 3) *Staten i øvrigt har ydet garanti eller stillet midler til rådighed for virksomheden, dens kreditorer eller en erhverver af hele eller dele af virksomheden.*

Stk. 2. Finanstilsynet skal offentliggøre redegørelsen efter stk. 1. I forbindelse med offentliggørelsen finder § 354 ikke anvendelse, medmindre oplysningerne vedrører kundeforhold eller tredjemand, der er eller har været involveret i forsøg på at redde den pågældende finansielle virksomhed.

Stk. 3. Redegørelsen efter stk. 1 skal beskrive Finanstilsynets rolle under forløbet op til konkursen m.v.

Stk. 4. Finanstilsynets pligt til at udarbejde en redegørelse efter stk. 1 omfatter også de finansielle virksomheder, som opfyldte bestemmelsens krav efter den 1. marts 2009.

Formålet med redegørelsen er at sikre mest mulig offentlighed om baggrunden for sparekassens økonomiske sammenbrud og Finanstilsynets rolle i forløbet op til dette sammenbrud.

I redegørelsen beskrives Finanstilsynets tilsyn med sparekassen, såvel instituttet og koncernen, inkl. datterbanken, fra 2007 og frem til den 25. januar 2013, hvor sparekassen indgik aftale med Jyske Bank om at lade sine aktiviteter overgå.

I denne periode var der inspektion af instituttet i 2009, og to gange i 2012 og inspektion af datterbanken i 2007 og 2009. Derudover pågik andre tilsynsmæssige aktiviteter.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af:

- Finanstilsynets væsentlige konklusioner fra undersøgelse af datterbanken i 2007.
- Finanstilsynets brev til datterbanken om høj udlånsvækst i 2007.
- Finanstilsynets brev til datterbanken om stort indlånsunderskud i 2007.
- Finanstilsynets brev til datterbanken om en høj ejendomseksponering i 2008.
- Finanstilsynets brev til datterbanken om stort indlånsunderskud i 2008.
- Finanstilsynets væsentlige konklusioner fra undersøgelser af instituttet og datterbanken i 2009.
- Finanstilsynets væsentlige konklusioner fra undersøgelse af instituttet i starten af 2012.
- Finanstilsynets væsentlige konklusioner fra undersøgelse af instituttet i slutningen af 2012.
- Øvrige tilsynsaktiviteter fra 2007 og frem.

Redegørelsen indeholder ikke en fuldstændig gennemgang af alle Finanstilsynets sager vedrørende instituttet. Sager, som er fundet at være uden betydning for vurderingen af Finanstilsynets varetagelse af tilsynet i forhold til instituttet, er udeladt.

Finanstilsynet er sædvanligvis afskåret fra at give fortrolige oplysninger om de enkelte pengeinstitutter som følge af Finanstilsynets lovbestemte, skærpede tavshedspligt, jf. lov om finansiel virksomhed § 354.

Loven giver i § 352 a, stk. 1 og stk. 2, imidlertid mulighed for at videregive oplysninger under følgende forudsætninger:

- Finansiell Stabilitet A/S har medvirket ved overdragelsen af virksomheden, jf. §§ 7 eller 8 i lov om finansiel stabilitet, eller staten har lidt tab på en individuel statsgaranti i medfør af § 16 a i lov om finansiel stabilitet.
- Staten har lidt tab på kapital indskudt i virksomheden i medfør af lov om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter eller på ejerbeviser, som staten har erhvervet som led i konvertering af sådan kapital.
- Staten har i øvrigt ydet garanti eller stillet midler til rådighed for virksomheden, dens kreditorer eller en erhverver af hele eller dele af virksomheden.

Lov om finansiel virksomhed § 352 a finder anvendelse i relation til Sparekassen Lolland A/S, da staten har lidt tab på kapitalindskud i instituttet.

2. Årsager til sparekassens sammenbrud

2.1. Instituttets risikoprofil

Sparekassen Lolland A/S var i begyndelse af nullerne et lokalt pengeinstitut med forankring i Nakskov på Lolland. Sparekassen drev som udgangspunkt traditionel bankvirksomhed til det lokale erhvervsliv og private kunder og havde desuden filialer i større syd- og midtsjællandske byer og i København. Fra 2005 skiftede sparekassens risikoprofil karakter med købet af Finansbanken A/S, hvis forretningsmodel fik stigende fokus på ejendomsudlån og udlån til ejendomme drevet som kommanditselskaber, herunder også kommanditselskaber med udenlandske aktiver. Sparekassen var oprindeligt organiseret som garantsparekasse, men den blev i 2007 omdannet til et aktieselskab. Efter omdannelsen blev Fonden for Sparekassen Lolland hovedaktionær.

Finansbanken A/S indgik som fuldt ejet datterselskab i koncernen indtil 2010, hvor Finansbanken A/S og Sparekassen Lolland A/S fusionerede med sparekassen som det fortsættende selskab. Fra 2011 voksede sparekassen yderligere med købet af Eik Bank Danmark 2010 A/S, der var en internetbank. Porteføljen bestod af 83.000 tidligere privatkunder fra Eik Bank.

Kreditrisici

I perioden fra 2003 til 2007 voksede sparekassens udlån og garantier fra ca. 3,9 mia. kr. til knap 10,0 mia. kr. for koncernen. Denne udlånsvækst var blandt andet opnået ved køb af Finansbanken A/S.

Udviklingen i udlånsbogen i årene frem til 2007 betød, at koncernen op til den finansielle krise havde øget sine samlede kreditrisici betydeligt.

Derudover ændredes sammensætningen af udlån, så ejendomsrelaterede udlån udgjorde en større andel. Ultimo 2007 var koncernens ejendomsrelaterede udlånseksponering på ca. 2,4 mia. kr., der svarede til en andel på 23 pct. af de samlede udlån og garantier. Ultimo 2008 var udlånseksponeringen vokset til ca. 2,9 mia. kr., der svarede til en andel på 30 pct. af de samlede udlån og garantier, jf. tabel 1.

Tabel 1. Udlånssammensætning, 2007-11

I procent af samlet udlån	2007	2008	2009	2010	2011
Offentlig*	0	2	1	1	1
Ejendomsrelateret*	23	30	28	28	22
Andet erhverv*	36	35	41	44	33
Private*	40	34	30	28	44

Kilde: Finanstilsynet

*Anm.: Tal i år 2007, 2008 og 2009 er baseret på indberetninger på institutniveau fra hhv. Sparekassen Lolland A/S og Finansbanken A/S lagt sammen. Tal i 2010 og 2011 er baseret på indberetninger på koncernniveau.

En væsentlig del af koncernens samlede eksponering blev udgjort af store eksponeringer. Et stort omfang af store eksponeringer udgør en selvstændig risikoeksponering, da konsekvenserne af at en eller flere store eksponeringer bliver nødlidende, vil være særligt alvorlige. Sammenholdt med at disse større eksponeringer i overvejende grad var inden for ejendomsområdet, der er en branche karakteriseret ved høj risiko, var koncernens risikoprofil særdeles risikabel.

Ved aflæggelsen af årsregnskabet for 2010 fremgik af revisionsprotokollatet, at der var nedskrivninger eller tabshensættelser på 5 ud af 13 eksponeringer, der oversteg 10 pct. af kapitalgrundlaget i sparekassen. Året før var der ingen sådanne store eksponeringer med nedskrivninger eller tabshensættelser. Ved årsregnskabet for 2011 var 8 ud af 15 eksponeringer over 10 pct. af kapitalgrundlaget i sparekassen med nedskrivning eller tabshensættelser.

Ved udgangen af 2007 udgjorde udlånsbogen for de 10 største værdiforringede udlån 0,9 pct. af de samlede udlån og garantier i sparekassen, jf. tabel 2, og korrektivkontoen på disse 10 værdiforringede sager lå på 0,3 pct. af de samlede udlån og garantier. Ved udgangen af 2007 havde de 10 største værdiforringede udlån et mindre omfang i datterbanken end i sparekassen. I

årene fra 2008 og frem til sammenbruddet voksede korrektivkontoen til dækning af kredittab kraftigt i sparekassen og datterbanken på de største værdiforringede udlån. Ved udgangen af 2011 var således 8,2 pct. eller ca. en ud af tolv kroner i udlånsbogen bundet op blandt de 10 største værdiforringede udlån i sparekassen. Det tilsvarende niveau for store værdiforringede udlån i sektoren som helhed steg også betydeligt i årene 2008 og 2009, dog lå niveauet lå betydeligt lavere end i sparekassen. Fra 2010 mindskedes niveau for omfanget af store værdiforringede udlån i sektoren som helhed, modsat udviklingen i sparekassen.

Tabel 2. Korrektivkonto til kredittab for de 10 største værdiforringede udlån, 2007-11

Andele i pct.	2007	2008	2009	2010	2011
Nedskrevet/hensat for de 10 største værdiforringede udlån ift. samlet udlån og garantier* i henholdsvis					
Finansbanken	0,1	1,0	4,3		
Sparekassen Lolland	0,3	0,6	2,4	2,8	3,1
Udlån og garantier for de 10 største værdiforringede udlåns-sager ift. samlet udlån og garantier* i henholdsvis					
Finansbanken	0,1	4,6	8,5		
Sparekassen Lolland	0,9	2,7	3,8	7,6	8,2
Sektorgennemsnit. Udlån og garantier for de 10 største værdiforringede udlåns-sager i forhold til samlede udlån og garantier.	0,7	1,8	2,4	2,3	1,6

Kilde: Finanstilsynet

Sparekassen blev påvirket af det meget markante fald i ejendomspriser og aktivitet i ejendomsmarkedet, som fandt sted i løbet af 2008 og frem. På grund af sparekassens risikoprofil blev den ramt forholdsvis hårdt og fik stigende kredittab på kunder. Sparekassens samlede nedskrivninger var således væsentligt højere end i sektoren som helhed, jf. tabel 3.

Tabel 3: Årets nedskrivning på udlån og garantier i pct. af samlede udlån og garantier

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sparekassen Lolland*	0,1	1,4	3,3	2,4	2,5	5,3*
Gruppe 3**	0,0	1,5	2,5	1,9	2,0	2,4
Sektor	0,0	0,8	1,7	1,2	1,1	1,2

*Anm.: Data for Sparekassen Lolland for 2012 er foreløbigt og ikke endeligt, som følge af, at sparekassen den 25. januar 2013 lod sig afvikle af Finansiell Stabilitet A/S og dermed ikke fik indberettet den fulde regnskabsindberetning til Finanstilsynet.

**Betinget på gruppefordelingen fra 2007. Institutter fragår i fordelingen fra det år, hvor de bliver en del af Finansiell Stabilitet A/S.

Perioden fra 2008 og frem til sammenbruddet bar præg af behov for store nedskrivninger og tabshensættelser på udlån og garantier i sparekassen i forhold til sammenlignelige pengeinstitutter og sektorgennemsnittet, jf. tabel 3.

Udviklingen betød, at driftsresultaterne i perioden fra 2008 og frem til sammenbruddet var negative, jf. tabel 4.

I 2009 blev sparekassens kapitalgrundlag øget med 200 mio. kr. i hybrid kernekapital, som følge af statsligt kapitalindskud i medfør af Bankpakke II.

I alle år fra 2008 til 2010 med driftsunderskud lå sparekassens kapitaloverdækning i forhold til kapitalkravet over 4 pct. af de risikovægtede poster.

I løbet af 2011 blev kapitalgrundlaget i sparekassen styrket gennem konvertering af 100 mio. kr. indlån fra Fonden for Sparekassen Lolland til ansvarligt lån og gennem en aktieemission, der tilvejebragte en kapitaltilførsel på netto 125 mio. kr. efter omkostninger.

Ved udgangen af 2011 var kapitaloverdækningen i sparekassen imidlertid faldet til beskedent 0,8 pct., der svarede til 47 mio. kr., jf. tabel 4. Kapitaloverdækningen året før svarede til 440 mio. kr.

Reduktionen i kapitaloverdækningen var blandt andet en følge af yderligere driftsunderskud som følge af store nettonedskrivninger på udlån, herunder påbud fra Finanstilsynet herom efter funktionsundersøgelsen i starten af 2012, samt øget kapitalbehov som følge af overtagelse af EIK Bank Danmark 2010 A/S.

Tabel 4. Udvalgte regnskabstal m.v. fra 2007 og frem til 3. kvartal 2012:

Koncern (mio. kr.)	2007	2008	2009	2010	2011	3. kvrt. 2012
<i>Resultatopgørelse</i>						
Netto rente- og gebyrindtægter	355	386	389	372	418	326
Nedskrivninger på udlån m.v.	2	138	345	201	273	146
Resultat før skat	144	-78	-182	-126	-211	-81
<i>Andre nøgletal</i>						
Solvensprocent	13,9	13,9	15,6	14,0	11,3	10,8
Solvensbehov (i pct.)	8,0	8,0	10,0	9,2	10,5	9,5
Kapitaloverdækning (i pct.)	5,9	5,9	5,6	4,8	0,8	1,3

Udviklingen i driftsresultaterne affødt af nedskrivninger til kredittab over en lang periode medførte, at sparekassens kapitalgrundlag blev udhulet i en sådan grad, at sparekassen til sidst blev underkapitaliseret, og bestyrelsen i Sparekassen Lolland A/S vurderede, at det ikke længere var muligt at opfylde et solvenskrav inden for den fastsatte frist af Finanstilsynet, og at det derfor ikke længere var muligt for Sparekassen Lolland at fortsætte som selvstændigt pengeinstitut.

Fundingrisici

Med købet af Finansbanken A/S i 2005 og den efterfølgende periode med udlånsvækst i koncernen opstod en ubalance mellem indlån og udlån og et stort indlånsunderskud.

Fundingsituationen var, at indlånsunderskuddet blev finansieret af andre fundingkilder.

I 2007 udgjorde forskellen mellem indlån og udlån ca. 2,1 mia. kr.

En del af fundingen kom i 2007 fra kreditfaciliteter hos andre finansielle virksomheder, primært med løbetider på mellem 3 og 5 år. I 2007 blev også optaget et syndikeret lån, på 156 mio. EUR, hvor ca. halvdelen havde en løbetid på 3 år og den anden del havde en løbetid på 5 år, og sparekassen optog også et ansvarligt lån på 20 mio. EUR. I 2008 blev forskellen mellem indlån og udlån reduceret til 1,7 mia. kr. I 2008 fik sparekassen bevilget en lånefacilitet, som ikke blev trukket, på 564 mio. kr. i Nationalbanken. I 2009 blev forskellen mellem indlån og udlån reduceret til 0,9 mia. kr., og i 2009 fik sparekassen et statsligt kapitalindskud på 200 mio. kr.

I maj 2010 fik sparekassen tilsagn om en individuel statsgaranti på 3,5 mia. kr. i tre år for obligationsudstedelser, hvorefter sparekassen kunne udstede obligationer under statsgarantien. Sparekassen udstedte herefter obligationer under statsgarantien for i alt 3 mia. kr. i løbet af 2010.

Denne fundingstrategi indebærer særlige risici og udfordringer for instituttet, idet adgang til markedsfinansiering hurtigt kunne blive vanskeliggjort af, at koncernen ikke havde positive driftsresultater over en lang periode fra 2008 og frem til sammenbruddet, jf. tabel 4. Endvidere kunne udløbet af statsgarantien medføre, at sparekassen ville få et behov for ny funding inden for en kort årrække. Selve opfattelsen af mangel på kreditværdighed eller usikkerhed om et pengeinstituts solvens kan føre til omfattende likviditetsproblemer.

For at imødegå denne usikkerhed om fundingsituationen købte sparekassen i februar 2011 privatkundedelen fra EIK Bank Danmark 2010 A/S fra Finansiell Stabilitet, fordi denne del havde et stort indlånsoverskud.

Købet løste sparekassens problemstilling vedrørende indlånsunderskuddet. Købet betød overdragelse af indlån for ca. 5,3 mia. kr., udlån for 2,4 mia. kr. og kundedepotet for 3,9 mia. kr. Købet betød videre en reduktion af sparekassens kapitalgrundlag i form af egentlig kernekapital, idet sparekassen også måtte betale goodwill.

I løbet af 2011 og med baggrund i en god likviditet blev der af flere omgange tilbagekøbt udstedte obligationer under statsgarantien med i alt 2.351 mio. kr. De resterende obligationslån under statsgarantien udgjorde ved udgangen af 2011 herefter 644 mio. kr. med forfaldsdato i juni 2013.

3. Finanstilsynets tilsyn med koncernen Sparekassen Lolland A/S

3.1. Finanstilsynets undersøgelse af datterbanken i 2007

Finanstilsynet gennemførte i perioden 25. – 29. juni 2007 en ordinær undersøgelse af Finansbanken A/S¹, som var en datterbank til Sparekassen Lolland. På undersøgelsen blev bankens væsentligste risikoområder gennemgået.

Finanstilsynet afholdt afsluttende møde 29. juni 2007 med deltagelse af bankens bestyrelse, direktion og revision. På dette møde meddelte Finanstilsynet sine konklusioner på undersøgelsen. Finanstilsynet sendte en rapport vedrørende undersøgelsen den 7. august 2007.

Ved undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet de 42 største engagementer i banken, dvs. engagementer over 13 mio. kr., samt alle engagementer med bestyrelsen og direktionen. Gennemgangen omfattede engagementer for samlet ca. 1,2 mia. kr., der svarede til 60 pct. af bankens udlånsportefølje.

Finanstilsynet konstaterede, at banken var en nichebank, der havde specialiseret sig i projektengagementer inden for ejendomme, og at banken kun undtagelsesvist bevilgede udlån og kredit uden sikkerhedsstillelse. Undersøgelsen blev gennemført, før den økonomiske situation hos ejendomskunder blev forværret, og mange ejendomskunder havde derfor fortsat god indtjening og gode formueforhold.

Gennemgangen af bankens 42 største engagementer resulterede i følgende karakterfordeling:

Karakter	Antal		Volumen
	Stk.	Pct.	Pct.
Utvivlsomt gode og normalt udlån (3/ 2a)	39	95	95

¹ Sparekassen Lolland erhvervede Finansbanken A/S som helejet datterselskab i 2005.

Svage udlån (2b)	2	5	5
Indfrieede eller udgåede udlån (x)	1	0	0
I alt	42	100	100

I dag anvender Finanstilsynet en bonitetsklassificering med karaktererne 3, 2a, 2b, 2c og 1. I klassificeringen anvendt på undersøgelsestidspunktet svarer 2b til 2b og 2c i den nuværende klassificering. Endvidere svarer 1a og 1b til 1 i den nuværende klassificering.

Finanstilsynet konstaterede, at banken manglede relevante forretningsgange vedrørende etablering af projektengagementer, hvorefter der blev givet påbud herom. Finanstilsynet bemærkede, at påbuddet var en gentagelse af et lignede påbud, som Finanstilsynet gav på den forrige undersøgelse i 2004 (og før Sparekassen Lollands ejerskab). I et enkelt tilfælde konstaterede Finanstilsynet, at banken ikke havde foretaget konsolidering af et ejendomsrelateret engagement, hvor der skulle være foretaget en konsolidering, jf. § 145 i lov om finansiel virksomhed. Konsolideringen medførte, at engagementets størrelse oversteg grænsen på 25 pct. af basiskapitalen, jf. § 145 i lov om finansiel virksomhed. Finanstilsynet påbød banken at drage foranstaltninger, således at engagementet ville blive lovliggjort og gentagelsestilfælde undgået.

Finanstilsynet gav banken en risikoplysning om, at to udlån var svage, og at en negativ ændring i indtjening og/eller formueforhold kunne bevirke, at der opstod et nedskrivningsbehov.

Finanstilsynet gav desuden en række påbud vedrørende bestyrelsens arbejde, på markedsrisikoområdet og vedrørende hvidvask.

3.2. Omdannelse til sparekasseaktieselskab og børsnotering 2007

Sparekassen Lolland var oprindeligt en garantsparekasse, men den blev i juni 2007 omdannet til aktieselskab. Finanstilsynet gav tilladelse hertil efter § 204 og § 208 i lov om finansiel virksomhed.

Sparekassen Lolland A/S blev efterfølgende børsnoteret i oktober 2007. Finanstilsynet godkendte prospektet efter § 23 i lov om værdipapirhandel.

Ved omdannelsen blev Fonden for Sparekassen Lolland stiftet, og den blev største aktionær i sparekasseaktieselskabet med 78,5 pct. af kapitalen. Finanstilsynet godkendte Fonden for Sparekassen Lollands erhvervelse af en kvalificeret andel af Sparekassen Lolland A/S.

3.3. Finanstilsynets brev til datterbanken vedr. udlånsvækst og indlånsunderskud m.v. 2007

Som led i en tværgående undersøgelse sendte Finanstilsynet den 19. september 2007 et brev til datterbanken, Finansbanken A/S, hvori Finanstilsynet på baggrund af bankens udlånsvækst på 39,0 pct. i perioden fra 30. juni 2006

til 30. juni 2007 (mod sammenligneligt 24,3 pct. i gennemsnit for alle pengeinstitutter) gjorde banken opmærksom på, at der efter Finanstilsynets erfaring kunne være en sammenhæng mellem høj udlånsvækst og dårlig kreditbonitet med større fremtidige kredittab.

Finanstilsynet anmodede ledelsen om at være opmærksom herpå ved overvejelser omkring bankens kreditpolitik.

I samme brev konstaterede Finanstilsynet yderligere, at banken havde et indlånsunderskud² pr. 30. juni 2007 på 138. Finanstilsynet gjorde banken opmærksom på, at der efter Finanstilsynets erfaring kunne være likvidetsrisici forbundet med en høj gearing af den arbejdende kapital. Finanstilsynet anmodede banken om en redegørelse for årsagerne til indlånsunderskuddet, samt om hvilke overvejelser ledelsen havde gjort sig i relation hertil.

Banken svarede den 8. oktober 2007, at det var korrekt, at banken de seneste år havde haft en endda betydelig stigning i udlånet, og at denne stigning var sket som følge af en strategisk beslutning i bankens bestyrelse. Bankens svarede videre, at bankens ledelse i 2001 besluttede, at udlånet skulle vokse for på den måde at gøre banken mindre afhængig af kurtage- og provisionsindtægter fra værdipapirhandel, som bankens daværende resultat var stærkt afhængig af.

Endvidere svarede banken, at bankens moderselskab understøttede bankens balanceudvikling ved at stille den nødvendige funding til rådighed, i det omfang bankens udlån ikke var fundet af indlån. I bankens svar blev anført, at banken havde en bevilget line hos moderselskabet på 975 mio. kr., der var udnyttet med 548 mio. kr. pr. 30. september 2007, og at moderselskabet havde stillet et ansvarlig lån på 50 mio. kr. til rådighed for banken. Hertil kom, at bankens overskudslikviditet var 368 mio. kr. pr. september 2007, opgjort efter lov om finansiel stabilitet § 152.

Banken konkluderede på den baggrund, at bankens vækst havde været styret, og at banken havde sikret et tilstrækkeligt likviditetsberedskab.

3.4. Finanstilsynets tværgående ejendomsundersøgelse i 2008

På baggrund af udviklingen på det danske ejendomsmarked gennemførte Finanstilsynet i løbet af sommeren 2008 en undersøgelse af danske pengeinstitutters eksponering mod ejendomsrelaterede engagementer.

² Målt som "udlån i forhold til indlån, udstedte obligationer, efterstillet kapital og egenkapital". Mål over 100 svarer til indlånsunderskud.

Finanstilsynet skrev derfor til alle pengeinstitutter i gruppe 1 og 2 med væsentlige ejendomsrelaterede engagementer samt udvalgte pengeinstitutter fra gruppe 3, som havde en relativ stor eksponering mod ejendomssektoren.

Institutterne blev bedt om at indsende alle ejendomsrelaterede engagementer over 5 procent af basiskapitalen, dog mindst 10 engagementer.

Både Sparekassen Lolland A/S og Finansbanken A/S indgik i undersøgelsen.

Den 18. juni 2008 modtog Finanstilsynet materiale vedrørende 10 ejendomsengagementer fra Sparekassen Lolland A/S, heraf var 9 større end 5 pct. af basiskapitalen.

Den 19. juni 2008 modtog Finanstilsynet materiale vedrørende 18 ejendomsengagementer fra Finansbanken A/S.

I brev af 25. september 2008 meddelte Finanstilsynet de væsentligste konklusioner fra denne undersøgelse til bestyrelsen og direktionen samt den eksterne revision fra de deltagende pengeinstitutter, herunder Sparekassen Lolland A/S og Finansbanken A/S.

Sparekassen Lolland A/S fik en meddelelse om undersøgelsens generelle resultater, mens Finansbanken A/S fik en meddelelse om, at banken havde en høj eksponering mod ejendomsrelaterede engagementer både før og efter fradrag af værdien af bankens sikkerheder.

Finanstilsynet gjorde endvidere ledelsen i begge institutter opmærksom på, at der var en betydelig risiko forbundet med en høj koncentration i denne krediteksponeering.

Endeligt oplyste Finanstilsynet, at Finanstilsynet i forbindelse med nylige tilsynsbesøg i andre pengeinstitutter havde konstateret, at institutternes opgørelse af sikkerhedsværdierne i flere tilfælde ikke havde afspejlet de ændrede konjunkturer på ejendomsmarkedet.

Finanstilsynet anmodede Finansbanken A/S om en redegørelse, hvori banken skulle beskrive, hvordan banken fulgte op på engagementerne og sikrede korrekt værdiansættelse af sikkerheder, samt hvordan ændringer i risici blev afspejlet i solvensbehovet.

Redegørelsen skulle være Finanstilsynet i hænde senest den 10. oktober 2008.

I bankens redegørelse af 9. oktober 2008 oplyste banken, at bankens ejendomsudlån i alt overvejende grad var ydet til kommanditselskaber, der har

investeret i fast ejendom, hvor der var en stærk lejer, der har indgået en læn- gerevarende lejekontrakt. Banken oplyste videre, at bag ved de enkelte sel- skaber stod 5 - 10 kommanditister, der havde afgivet selvskyldnerkaution over for banken for selskabets lån. Banken oplyste videre, at bankens udlån var aftalt afviklet inden for lejekontraktens løbetid, ved at selskaberne var kon- strueret således, at likviditeten til forrentningen af lånene i ejendommen kom fra lejebetalingen samt investorernes løbende betalinger.

Banken oplyste videre, at banken primært havde ydet lån til selskaber, der investerede i ejendomme beliggende i udlandet, og at banken kun havde ydet finansiering til ganske få danske ejendomme (fem stk.). Det blev oplyst, at udenlandske ejendomme primært var finansieret af udenlandske banker op til 85 - 90 procent og resten fra banken. Bankens sikkerhed i de enkelte sager var 2. prioritet samt en selvskyldnerkaution fra de enkelte investorer, der alle individuelt var godkendt af banken.

Banken oplyste videre, at banken alene havde ydet lån til anlægsfinansiering med lejebetaling, og banken ikke havde ydet finansiering af byggeprojektor uden løbende lejeindtægter. Banken oplyste, at banken per dato ikke havde nødlidende engagementer af denne kategori i bøgerne.

Vedrørende engagementsopfølgning oplyste banken, at den fulgte op på sine engagementer ved at indhente regnskaber og budgetter en gang om året, og hvis projektet forløb som planlagt, blev engagementet forlænget i yderligere et år. Herudover kontrollerede banken, om budgettet holdt, herunder om den budgetterede leje var indgået mv. Slutteligt kontrollerede banken, om investo- rernes indkomst- og formueforhold stadig var tilfredsstillende.

Vedrørende værdiansættelse af sikkerheder oplyste banken, at den bereg- nede værdien for både danske og udenlandske ejendomme baseret på net- tolejeindtægt og forrentningskrav for en investor, og værdiansættelserne blev fastsat årligt ved forlængelsesbehandlingen.

Vedrørende om hvorvidt solvensbehov dækkede risici fra ejendomsengage- menter oplyste banken, at der ikke var konstateret ændringer i risici fra de ejendomsrelaterede engagementer, trods der havde været en nedgang på værdierne på de engelske ejendomme, idet disse ejendomme i forvejen var ansat til en belåningsværdi på 0 som sikkerhederne. Banken tilføjede, at den væsentligste sikkerhed for banken var lejebetalingen, som forløb planmæs- sigt. På den baggrund fandt banken ikke, at der var forøget risiko.

3.5. Finanstilsynets brev vedrørende indlånsunderskud m.v. 2008

Finanstilsynet sendte den 23. september 2008 et brev til datterbanken, Fi- nansbanken A/S, hvori Finanstilsynet på baggrund af bankens indlånsunder-

skud pr. 30. juni 2008 gjorde banken opmærksom på, at det var Finanstilsynets erfaring, at der var likviditetsrisici forbundet med en høj gearing af den arbejdende kapital, og at ledelsen skulle være opmærksom herpå ved overvejelser om instituttets likviditet.

3.6. Finanstilsynets brev vedrørende udlånsvækst 2008

Finanstilsynet sendte den 25. september 2008 et brev til datterbanken, Finansbanken A/S, hvori Finanstilsynet på baggrund af bankens udlånsvækst på 38,0 pct. i perioden fra 30. juni 2007 til 30. juni 2008 (mod sammenligneligt 20 pct. i gennemsnit for alle pengeinstitutter) anmodede banken om en redegørelse. Samtidig gentog Finanstilsynet observationen fra 2007 om, at der efter Finanstilsynets erfaring kunne være en sammenhæng mellem høj udlånsvækst og dårlige kreditbonitet med større fremtidige kredittab.

Banken anførte i sit svar af 9. oktober 2008, at udlånsvæksten havde været høj siden 2000. Banken gentog den tidligere forklaring, herunder at bankens ledelse tilbage i 2001 besluttede, at udlån skulle vokse for på den måde at gøre banken mindre afhængig af kurtage- og provisionsindtægter fra værdipapirhandel, som bankens daværende resultat var stærkt afhængig af. Banken svarede videre, at Sparekassen Lollands overtagelse af banken i 2005 ikke havde ændret ved den strategiske beslutning.

Banken forklarede, at væksten i udlån især havde været inden for tre grupper; "Projektfinansiering ejendomsselskab", "Projektfinansiering England" og "Investeringsfinansierings K/S anparter".

3.7. Finanstilsynet påtalte en overskridelse af grænsen for store engagementer i datterbanken, Finansbanken A/S.

I slutningen af 2008 og frem til 4. februar 2009 havde Finansbanken et engagement, som oversteg grænsen på 25 pct. af bankens basiskapital i § 145 i lov om finansiel virksomhed, idet banken pr. 31. december 2008 havde et kundeengagement, der udgjorde 25,6 procent af bankens basiskapital.

Banken rettede den 4. februar 2009 af egen drift henvendelse til Finanstilsynet vedrørende overskridelsen. Baggrunden for overskridelsen var bankens negative resultat for året 2008, som reducerede det solvensmæssige kapitalgrundlag (basiskapitalen). Som følge af den reducerede basiskapital havde banken aftalt med Sparekassen Lolland A/S, at en garanti vedrørende engagementet blev forøget til i alt 40 mio. kr. fra 25 mio. kr., således engagementet herefter udgjorde 20,9 pct. af basiskapitalen.

Finanstilsynet påtalte den 11. februar 2009 overskridelsen i henhold til § 145, stk. 1 i lov om finansiel virksomhed.

3.8. Finanstilsynets undersøgelse af Sparekassen Lolland A/S 2009

Finanstilsynet gennemførte i perioden 18. – 29. maj 2009 en ordinær undersøgelse af Sparekassen Lolland A/S.

På undersøgelsen blev sparekassens væsentligste risikoområder gennemgået.

Finanstilsynet afholdt afsluttende møde 30. juli 2009 med deltagelse af sparekassens samlede bestyrelse, direktion og revision. På dette møde meddelte Finanstilsynet sine konklusioner på undersøgelsen. Finanstilsynet sendte en rapport vedrørende undersøgelsen den 9. september 2009.

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet de 69 største engagementer svarende til alle engagementer over 15 mio. kr. i sparekassen. Gennemgangen omfattede store engagementer for samlet 3.628 mio. kr., der svarede til 46 pct. af sparekassens udlånsportefølje. Herudover gennemgik Finanstilsynet en stikprøve af 150 engagementer i intervallet 0,5 til 15 mio. kr. fordelt på tre strata, samt alle engagementer med bestyrelsen og direktionen. Gennemgangen omfattede stikprøveengagementer for samlet 362 mio. kr., der svarede til 4 pct. af sparekassens udlånsportefølje.

Finanstilsynet samlede engagementsgennemgang svarede til i alt ca. 50 af sparekassens udlånsportefølje.

Finanstilsynet konstaterede overordnet følgende karakteristiske træk om sparekassen på kreditområdet:

- Sparekassen havde en stor koncentration af udlån til ejendomsmarkedet, både direkte og indirekte.
- Sparekassen havde generelt store blanko-elementer i udlån til ejendomsudlån.
- Sparekassen lagde stor vægt på kautionister ved vurdering af ejendomsengagementerne, idet kun et fåtal af projektfinsieringer fremviste en sammenhæng efter driftsøkonomiske principper inden for en årrække.
- Sparekassen anvendte optimistiske værdiansættelser af sikkerheder.
- Koncernen havde en udlånsprocent og likviditetsstruktur, der indebar, at koncernen løbende var afhængig af at kunne fremskaffe midler fra andre pengeinstitutter til at finansiere udlånsaktiviteten.

Gennemgangen af sparekassens 69 største engagementer resulterede i følgende karakterfordeling:

Karakter	Antal		Volumen
	Stk.	Pct.	Pct.
Utvivlsomt gode og gode udlån (3/2a)	44	64	62
Svage udlån (2b)	18	26	30
Udlån med OIV (1a)	2	3	2
Udlån med OIV og forøget usikkerhed (1b)	5	7	6
	69	100	100

I dag anvender Finanstilsynet en bonitetsklassificering med karaktererne 3, 2a, 2b, 2c og 1. I klassificeringen anvendt på undersøgelsestidspunktet svarer 2b til 2b og 2c i den nuværende klassificering. Endvidere svarer 1a og 1b til 1 i den nuværende klassificering.

Finanstilsynet gav sparekassen en risikooplysning om, at to af "2b" engagementerne, der til sammen udgjorde 53,3 mio. kr., var med nedskrivningsbehov ved undersøgelsen. Finanstilsynet fandt endvidere ved gennemgangen 16 andre store svage engagementer, der til sammen udgjorde 1.048 mio. kr.

Finanstilsynet gav videre sparekassen en risikooplysning om, at fem OIV-engagementer, der til sammen udgjorde 216 mio. kr., eventuelt var med yderligere nedskrivningsbehov, idet nedskrivningerne efter Finanstilsynets vurdering eventuelt ikke var tilstrækkelig ud fra forventede fremtidige betalingsstrømme.

Finanstilsynet observerede overordnet om karakterfordelingen af de største engagementer, at boniteten generelt set i forhold til seneste undersøgelse var ringere. Andelen af svage udlån og værdiforringede udlån i sparekassen var således vokset betydeligt i forhold til den seneste undersøgelse i 2006.

Finanstilsynets gennemgang af stikprøven gav ikke anledning til yderligere foranstaltninger.

Finanstilsynet konstaterede yderligere, at kreditstyringen i sparekassen havde visse mangler.

Finanstilsynet fandt, at investeringsafdelingen identificerede oversigter over engagementer med underdækning, uden at sagsbehandlingen var pligtig til at reagere og foretage opfølgning på disse. Finanstilsynet gav sparekassen påbud om at udarbejde forretningsgange, der sikrede opfølgning på investeringskreditter med underdækning.

Finanstilsynet fandt, at kvaliteten af beskrivelserne af ejendomsengagementerne i sparekassen svingede i omfang og kvalitet. Finanstilsynet påbød sparekassen at udarbejde en skabelon, der sikrede tilvejebringelse af nødvendige oplysninger.

Finanstilsynet fandt videre, at kvaliteten af vurderingerne over modtagne sikkerheder i engagementerne i sparekassen var svingende. Finanstilsynet påbød sparekassen at anvende en til enhver tid forsigtig vurdering af sikkerheder.

Vedrørende bestyrelsens arbejde gav Finanstilsynet påbud om at tydeliggøre i forhandlingsprotokollen, hvis en bevillingssag var en efterretningssag. Finanstilsynet påbød videre sparekassen at protokollere de førte drøftelser i forhandlingsprotokollen. Finanstilsynet gav endvidere påbud om, at bestyrelsens forretningsorden skulle tilrettes, idet forretningsorden ikke beskrev samtlige betingelser for skriftlige bestyrelsesmøder i henhold til retningslinjerne i vejledningen om bestemmelsen fra § 71 i lov om finansiel virksomhed.

Vedrørende revisionsområdet konstaterede Finanstilsynet som risikoplysning, at det var usædvanligt forhold, at der kun var én person ansat i intern revision i et institut af denne størrelse.

Finanstilsynet gav desuden påbud vedrørende markedsrisikoområdet og vedr. egnethedstest i relation til investorbekyttelse.

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet sparekassens opgørelse af det individuelle solvensbehov pr. 31. marts 2009. Sparekassen havde opgjort solvensbehovet til 11,2 pct. af de risikovægtede poster pr. 31. marts 2009.

Finanstilsynets foreløbige vurdering var, at sparekassens solvensbehov var for lavt fastsat af sparekassen, og at sparekassens opgørelse af solvensbehovet derfor ikke afspejlede sparekassens risikoprofil. Finanstilsynet fandt, at sparekassen ikke i tilstrækkeligt omfang havde taget højde for koncernrisici blandt andet som følge af Finanstilsynets gennemgang af kreditengagementer i datterbanken.

Finanstilsynets foreløbige vurdering på det afsluttende møde var, at solvensbehovet skulle være i niveauet 14,1 – 15,3 pct. af de risikovægtede poster pr. 31. marts 2009.

Finanstilsynet påbød derfor sparekassen i brev af 10. juli 2009 at revurdere sit individuelle solvensbehov pr. 30. juni 2009, og Finanstilsynet henviste til, at solvensbehovet i datterbanken ikke var inddraget i sparekassens opgørelse.

På den baggrund opgjorde og indberettede sparekassen den 24. juli 2009 sit individuelle solvensbehov til 12,8 pct. af de risikovægtede poster pr. 30. juni 2009.

I rapporten om undersøgelsen til sparekassen vurderede Finanstilsynet, at det opgjorte solvensbehov pr. samme dato var tilstrækkeligt.

3.9. Finanstilsynets undersøgelse af datterbanken i 2009

Finanstilsynet gennemførte i perioden 15. juni – 3. juli 2009 en ordinær undersøgelse af Finansbanken A/S.

På undersøgelsen blev bankens væsentligste risikoområder gennemgået.

Finanstilsynet afholdt afsluttende møde 30. juli 2009 med deltagelse af bankens bestyrelse, direktion og revision. På dette møde meddelte Finanstilsynet sine konklusioner på undersøgelsen. Finanstilsynet sendte en rapport vedrørende undersøgelsen den 9. september 2009.

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet de 36 største engagementer, dvs. alle engagementer over 15 mio. kr. i banken. Gennemgangen omfattede store engagementer for samlet 1.160 mio. kr., der svarede til 49 pct. af bankens udlånsportefølje. Herudover gennemgik Finanstilsynet en stikprøve på 49 engagementer i intervallet 0,5 til 15 mio. kr. samt alle engagementer med bestyrelsen og direktionen. Gennemgangen omfattede stikprøveengagementer for samlet 151 mio. kr., der svarede til 6 pct. af bankens udlånsportefølje.

Finanstilsynet samlede engagementsgennemgang svarede til i alt ca. 55 pct. af bankens udlånsportefølje.

Finanstilsynet konstaterede overordnet følgende om banken på kreditområdet:

- Banken havde en stor koncentration af udlån til ejendomsmarkedet.
- Banken havde generelt store blanco-elementer i udlån til ejendomsudlån.
- Banken havde mange delkunder, uden at banken altid havde det samlede overblik over kundernes økonomi og forpligtigelser.
- Banken lagde stor vægt på kautionister ved vurdering af ejendomsengagementerne, idet kun et fåtal af projektfinsieringer fremviste en sammenhæng efter driftsøkonomiske principper inden for en årække.
- Banken havde en udlånsprocent og likviditetsstruktur, der indebar, at banken løbende var afhængig af at kunne fremskaffe midler fra andre pengeinstitutter, herunder Sparekassen Lolland A/S.

Gennemgangen af bankens 36 største engagementer resulterede i følgende karakterfordeling:

Karakter	Antal		Volumen
	Stk.	Pct.	Pct.
Utvivlsomt gode og gode udlån (3/2a)	21	58	63
Svage udlån (2b)	13	36	33
Udlån med OIV (1a)	2	6	4

Udlån med OIV og forøget usikkerhed (1b)	0	0	0
	36	100	100

I dag anvender Finanstilsynet en bonitetsklassificering med karaktererne 3, 2a, 2b, 2c og 1. I klassificeringen anvendt på undersøgelsestidspunktet svarer 2b til 2b og 2c i den nuværende klassificering. Endvidere svarer 1a og 1b til 1 i den nuværende klassificering.

Finanstilsynet gav banken en risikooplysning om, at to 2b-engagementer, der tilsammen udgjorde 95,7 mio. kr., var med nedskrivningsbehov ved undersøgelsen. Finanstilsynet fandt endvidere ved gennemgangen 11 andre store og svage engagementer, der tilsammen udgjorde 280,9 mio. kr.

Finanstilsynet fandt, at boniteten af bankens største engagementer var væsentligt dårligere end ved seneste undersøgelse.

Gennemgangen af bankens engagementer i stikprøven resulterede i følgende karakterfordeling:

Karakter	Antal		Volumen
	Stk.	Pct.	Pct.
Utvivlsomt gode og gode udlån (3/2a)	30	61	52
Svage udlån (2b)	16	33	38
Udlån med OIV (1a)	2	4	10
Udlån med OIV og forøget usikkerhed (1b)	0	0	0
Indfriele eller udgåede udlån (x)	1	2	0
	49	100	100

I dag anvender Finanstilsynet en bonitetsklassificering med karaktererne 3, 2a, 2b, 2c og 1. I klassificeringen anvendt på undersøgelsestidspunktet svarer 2b til 2b og 2c i den nuværende klassificering. Endvidere svarer 1a og 1b til 1 i den nuværende klassificering.

Finanstilsynet fandt, at boniteten af stikprøveengagementerne var ringere end porteføljen fra de største engagementer.

Finanstilsynet konstaterede at blandt engagementer til gennemgang, var 21 af disse engagementer til ejendomme drevet som kommanditselskaber. Af disse var 11 blandt bankens 36 største og de 10 resterene lå i stikprøvegrundlaget.

Finanstilsynet observerede, at banken havde en stor koncentration af engagementer med K/S selskaber. I tillæg hertil observerede Finanstilsynet, at banken havde et større antal privat kunder, der fik finansieret deres indskud i K/S selskaber af banken.

Gennemgangen af bankens K/S engagementer resulterede i følgende karakterfordeling:

Karakter	Antal		Volumen
	Stk.	Pct.	Pct.

Utvivlsomt gode og gode udlån (3/2a)	11	52	57
Svage udlån (2b)	10	48	43
Udlån med OIV (1a)	0	0	0
Udlån med OIV og forøget usikkerhed (1b)	0	0	0
Indfriele eller udgåede udlån (x)	0	0	0
	21	100	100

I dag anvender Finanstilsynet en bonitetsklassificering med karaktererne 3, 2a, 2b, 2c og 1. I klassificeringen anvendt på undersøgelsestidspunktet svarer 2b til 2b og 2c i den nuværende klassificering. Endvidere svarer 1a og 1b til 1 i den nuværende klassificering.

Finanstilsynet gav banken en risikoplysning om, at der specielt til udlån til ejendomme drevet som kommanditselskaber var mange svage engagementer, hvor en negativ ændring i kundernes indtjening og/eller formueforhold kunne bevirke, at der opstod et nedskrivningsbehov.

Finanstilsynet konstaterede videre, at kun et fåtal af projekterne viste et driftsmæssigt overskud, og langt hovedparten af projekterne hvilede på bankens vurdering af kommanditisternes bonitet. Finanstilsynet konstaterede videre, at der var revisorforbehold i hovedparten af regnskaberne fra 2008 vedrørende værdiansættelser af ejendomme for selskaberne drevet som kommanditselskaber, Finanstilsynet konstaterede endvidere, at hovedparten af disse engagementer var med engelske ejendomme.

Finanstilsynet fandt, at bankens kendskab til kunderne og opfølgningen på kreditområdet såvel på erhvervs- som privatkundeområdet var relativt svag, når der sås bort fra værdipapirfinansieringskreditterne, hvor banken løbende fulgte kursudviklingen. Finanstilsynet observerede videre, at svækkelsen af det engelske og tyske ejendomsmarkedet ikke havde igangsat yderligere kreditstyringstiltag fra bankens side. Videre bemærkede Finanstilsynet at bankens kreditstyringsfunktion var blevet styrket måneden før undersøgelsens forløb uden at denne styrkelse efter Finanstilsynets opfattelse var slået igennem. Finanstilsynet noterede sig videre, at banken havde til hensigt at styrke K/S engagementerne gennem yderligere indbetalinger fra kommanditisterne i det omfang aftalegrundlaget gav mulighed.

Finanstilsynet konstaterede yderligere, at bankens kreditstyring havde visse mangler.

Finanstilsynet fandt bankens forretningsgang vedrørende projektfinansiering utilstrækkelig, idet den ikke forholdte sig til de risici, der var ved udlån til projektfinansiering (K/S'er). Finanstilsynet gav banken påbud om at udarbejde en engagementsklassifikation, der som minimum indeholdte en rating af erhvervsvirksomheden i KS'er efter driftsøkonomiske principper samt en bonitetsvurdering af kommanditisterne efter hensyntagen til samtlige deres forpligtelser.

Finanstilsynet konstaterede videre, at opfølgningen på specielt de mindre engagementer var mangelfuld.

Finanstilsynet påbød banken at revidere sin forretningsgang, således at det blev sikret, at der blev fulgt op på alle engagementer, og at banken til stadighed var fuldt opdateret i relation til kundernes indtjenings- og formueforhold.

Finanstilsynet konstaterede endvidere, at bankens vurderinger af modtagne sikkerheder svingede kvalitetsmæssigt. Finanstilsynet påbød banken at anvende en til enhver tid forsigtig vurdering af sikkerhederne.

Finanstilsynet konstaterede endelig, at processen for bevilling af personalelån var mangelfuld. Finanstilsynet påbød banken at gennemføre foranstaltninger, således at lån til medarbejdere blev bevilget under iagttagelse af som minimum samme retningslinjer, som blev anvendt ved bevilling af lån til andre privatkunder.

Finanstilsynet gav desuden påbud vedr. bestyrelsens arbejde, rapportering på markedsrisikoområdet, likviditetsområdet, økonomiområdet samt it området.

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet bankens egen opgørelse af det individuelle solvensbehov pr. 31. marts 2009. Banken havde opgjort solvensbehovet til 10,8 pct. af de risikovægtede poster pr. 31. marts 2009.

Finanstilsynets foreløbige vurdering var, at bankens solvensbehov var for lavt fastsat af banken, og at bankens opgørelse af solvensbehov derfor ikke afspejlede bankens risikoprofil.

Finanstilsynet fandt, at banken ikke i tilstrækkeligt omfang havde taget højde for den svage bonitet fra udlånene, som Finanstilsynets gennemgang havde vist.

Finanstilsynets foreløbige vurdering var, at solvensbehovet skulle være i niveauet 13,7 til 16,0 pct. af de risikovægtede poster pr. 31. marts 2009. Finanstilsynet påbød derfor banken at revurdere sit individuelle solvensbehov pr. 30. juni 2009 i breve af 7. juli og 9. juli 2009.

I den forbindelse understregede Finanstilsynet, at solvensbehovet mindst skulle være 13,7 pct.

På den baggrund opgjorde og indberettede banken den 27. juli 2009 sit individuelle solvensbehov til 14,5 pct. af de risikovægtede poster pr. 30. juni 2009. I det bankens faktiske solvens blev opgjort til 9,3 pct. pr. 30. juni 2009 og var lavere end solvensbehovet, skitserede banken samtidig en plan til opfyldelse af solvensbehovet. Umiddelbart herefter sendte banken den 30. juli 2009 en

tilsynsindberetning i henhold til § 75 i lov om finansiel virksomhed om forhold, der var af afgørende betydning for banken, idet banken ikke opfyldte solvensbehovet. I samme forbindelse sendte revisionen den 30. juli 2009 en tilsynsindberetning i henhold til § 200 i lov om finansiel virksomhed om forhold, der var af afgørende betydning for banken, idet banken ikke opfyldte solvensbehovet.

Finanstilsynet sendte et brev den 4. august 2009, hvor Finanstilsynet varslende, at hvis bankens tiltag ikke blev gennemført, ville banken få fastsat et individuelt solvenskrav med frist til at opfylde dette.

Banken oplyste den 6. august 2009, at den skitserede plan var gennemført ved, at Sparekassen Lolland A/S havde stillet en garanti på 500 mio. kr. for 26 af bankens engagementer, og ved at Sparekassen Lolland A/S havde indskudt et nyt ansvarligt lån på 40 mio. kr. i banken. I den forbindelse havde banken opgjort den korrigerede solvensprocent til 14,5 pct. og det korrigerede solvensbehov til 13,4 pct. pr. 30. juni 2009. I den forbindelse konkluderede den eksterne revision den 12. august 2009, at betingelserne for garantistillelsen var i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om koncerninterne transaktioner.

Efter at de planlagte tiltag blev gennemført i banken, havde Finanstilsynet ikke grund til at antage, at banken ikke opfyldte solvensbehovet, hvilket blev meddelt banken den 17. august 2009.

I lyset af undersøgelsen satte Finanstilsynet Finansbanken A/S på skærpet tilsyn. Finanstilsynet ophævede kort efter det skærpede tilsyn med banken, idet Sparekassen Lolland A/S i brev af 21. august 2009 til Økonomi- og Erhvervsministeriet meddelte, vedrørende sin ansøgning om statsligt kapitalindskud, at Finansbanken A/S var sat til salg. Sparekassen meddelte endvidere, at hvis et salg mislykkedes, så agtede sparekassen at fusionere med Finansbanken inden udgangen af 2009. Finanstilsynet lagde vægt på den udviste opbakning fra moderinstituttet til datterbanken.

3.10. Statsligt kapitalindskud i 2009

Efter anmodning fra Økonomi- og Erhvervsministeren afgav Finanstilsynet den 26. august 2009 en udtalelse vedrørende Sparekassen Lolland A/S til brug for ministeriets behandling af instituttets ansøgning om statsligt kapitalindskud.

Finanstilsynets udtalelse var baseret på sparekassens ansøgning herom, og Finanstilsynets undersøgelser i sparekassen i maj 2009 respektive i sparekassens datterselskab, Finansbanken A/S, i juni måned 2009.

I udtalelsen fra Finanstilsynet indgik, at Sparekassen Lolland A/S havde en solvensmæssig risiko forbundet med sine syv datterselskabers aktiviteter, primært Finansbanken A/S, og at koncernrisiko indgik med et tillæg på 4,53 procent i moderselskabets opgørelse af solvensbehov. Det fremgik videre af udtalelsen fra Finanstilsynet, at udlån blev stresset med en tabsprocent på 4,33 pct. som standard mod 2,55 i sparekassens anvendte model.

I udtalelsen fra Finanstilsynet fremgik, at instituttet havde indberettet en solvensprocent på 18,0, og at instituttet havde indberettet sin opgørelse af det individuelle solvensbehov til 12,8 pct. Endvidere fremgik, at Finanstilsynet havde estimeret instituttets tekniske solvensbehov til 10,5 pct.

I udtalelsen fra Finanstilsynet fremgik et summarisk afsnit om tilsynsaktiviteterne med koncernen. På baggrund af Finanstilsynets kendskab til instituttet blandt andre fra nylige inspektioner samt Finanstilsynets estimerede tekniske solvensbehov, fandt Finanstilsynet ikke grundlag for at konkludere, at instituttet ikke opfyldte kapitalkravene i lov om finansiel virksomhed.

I udtalelsen fra Finanstilsynet indgik oplysninger om eksterne revisions vurderinger vedrørende årsrapporten for 2008. Heri fremgik, at flere af koncernens øvrige selskaber havde en betydelig stigning i behov for nedskrivninger på udlån i 2008, og der var tale om en generel forværring af boniteten i udlånsporteføljen. Endvidere fremgik, at koncentration af ejendomsrelaterede udlån var 27 procent af udlånsporteføljen.

Finanstilsynets konkluderede i udtalelsen, at Sparekassen Lolland A/S på det foreliggende grundlag opfyldte solvenskravene i lov om finansiel virksomhed, hvilket betød, at sparekassens solvensbehov blev vurderet til at være lavere end den faktiske solvens.

Staten foretog et kapitalindskud (hybrid kernekapital) på 200 mio. kr. i Sparekassen Lolland A/S.

3.11. Fusion mellem Sparekassen Lolland A/S og datterbanken

Med virkning fra 1. januar 2010 fusioneredes Sparekassen Lolland A/S med Finansbanken A/S med Sparekassen Lolland A/S som fortsættende selskab. Finanstilsynet gav sin tilladelse hertil i henhold til § 204 i lov om finansiel virksomhed den 29. marts 2010.

3.12. Individuel statsgaranti 2010

Sparekassen Lolland A/S ansøgte Finansiell Stabilitet A/S om individuel statsgaranti på 3.500 mio. kr. Instituttet modtog garantien den 25. maj 2010.

Finanstilsynet var ikke involveret i denne proces.

3.13. Overtagelse af EIK Bank Danmark 2010 A/S i 2011

I december 2010 rettede sparekassen henvendelse til Finanstilsynet, idet der var et ønske fra sparekassens side om at overtage privatkundedelen af EIK Bank Danmark A/S fra Finansiell Stabilitet. Med en overtagelse kunne sparekassen ændre indlånsoverskud til udlånsoverskud.

Finanstilsynet svarede 17. december 2010 sparekassen, at en endelig tilladelse ville kunne gives under iagttagelse af følgende betingelser:

- Sparekassen fik et indskud af ansvarlig kapital på mindst 100 mio. kr. fra Fonden for Sparekassen Lolland.
- Sparekassen overtog ikke yderligere kunder fra EIK Retail Bank/Finansiell Stabilitet ud over dem, der var omfattet af den oprindelige budrunde.

Finanstilsynet henviste i øvrigt til sparekassens planer om at foretage en kapitaludvidelse primo 2011 med et skønnet provenu på 200 mio. kr., samt overskudslikviditet blev placeret i statsobligationer og ikke i udlån eller andre væsentlige risikofyldte aktiviteter.

Finanstilsynet gjorde endvidere sparekassen opmærksom på, at en overtagelse betød en væsentlig forøgelse af udlån og reduktion af forskel mellem instituttets faktiske solvens og solvensbehov.

Finanstilsynet godkendte den 9. februar 2011 i henhold til § 61 i lov om finansiell virksomhed, at Sparekassen Lolland A/S kunne erhverve 100 pct. af selskabskapitalen i Eik Bank Danmark 2010 A/S. Finanstilsynet henviste i tilladelsesbrevet til betingelserne i brevet sendt 17. december 2010 og henviste specifikt betingelsen om, at sparekassen fik indskudt minimum 100 mio. kr. ansvarlig kapital fra Fonden for Sparekassen Lolland. Finanstilsynet henviste yderligere i tilladelsen til sparekassens planer om at gennemføre en aktieemission i foråret 2011 med et skønnet provenu på 200 mio. kr.

Eik Bank Danmark 2010 A/S var et selskab, der blev stiftet i oktober 2010. Umiddelbart forud for Sparekassen Lollands erhvervelse af selskabet blev alle erhvervskunder og erhvervslignende engagementer overdraget til andre selskaber under Finansiell Stabilitet A/S. Den tilbageværende virksomhed i Eik Bank Danmark 2010 A/S, som blev overtaget af Sparekassen Lolland A/S, var alene privatkunder, internetbank, private banking, markets samt tilhørende "back office" og stabsfunktioner.

Forud for købet af selskabet indgik Sparekassen Lolland A/S den 22. februar 2011 en låneaftale med Fonden for Sparekassen Lolland, der tilvejebragte en

konvertering af et indestående til ansvarlig lånekapital på 100 mio. kr. i sparekassen.

Sparekassen Lolland A/S erhvervede 100 pct. af selskabskapitalen i Eik Bank Danmark 2010 A/S den 28. februar 2011.

Finanstilsynet gav den 29. marts 2011 i henhold til § 204 i lov om finansiel virksomhed tilladelse til, at Sparekassen Lolland A/S fusionerede med Eik Bank Danmark 2010 A/S med Sparekassen Lolland A/S som fortsættende selskab.

I Finanstilsynets tilladelse fremgik, at Finanstilsynet fik oplysning om, at sparekassen havde planer om at gennemføre en aktieemission med et skønnet provenu på 200 mio. kr.

Sparekassen Lolland A/S offentliggjorde et prospekt for en aktieemission. Finanstilsynet godkendte i den forbindelse prospektet den 7. juni 2011.

Prospektet gav mulighed for nytegning af aktier for op til 220 mio. kr.

Resultatet af udbuddet gav Sparekassen Lolland A/S et bruttoprovenu på 139,2 mio. kr. og netto 125 mio. kr. efter omkostninger, og målet for kapitaludvidelsen blev derfor ikke realiseret.

3.14. Finanstilsynets regnskabskontrol med årsrapport for 2010

Som led i Finanstilsynets regnskabskontrol af finansielle virksomheder foretog Finanstilsynet regnskabskontrol af Sparekassen Lolland A/S's årsrapport for 2010.

Den 24. august 2011 påtalte Finanstilsynet på Fondsrådets vegne, at Sparekassen Lolland A/S's årsrapport for 2010 indeholdte følgende fejl:

- Sparekassen Lolland A/S havde ikke for hver kategori af finansielle instrumenter givet oplysninger om kreditkvaliteten af finansielle aktiver, som hverken var forfaldne eller værdiforringede, som det var krævet i henhold til IFRS 7, afsnit 36 c).
- Sparekassen Lolland A/S havde ikke for hver kategori af finansielle aktiver givet en analyse af alderen på finansielle aktiver, som var forfaldne på balancedagen, men ikke værdiforringede, som det var krævet i henhold til IFRS, afsnit 37 a)
- Sparekassen Lolland A/S havde ikke givet en tilstrækkelig beskrivelse af årets resultat sammenholdt med den forventede udvikling ifølge de

seneste i årets løb offentliggjorte forventninger, som det var krævet i henhold til regnskabsbekendtgørelsens § 132.

Sparekassen Lolland A/S offentliggjorde den 27. maj 2011 supplerende/korrigerende information, hvor fejlene var rettet.

3.14.1. Finanstilsynets regnskabskontrol med årsrapport 2011

Som led i Finanstilsynets regnskabskontrol af finansielle virksomhed foretog Finanstilsynet regnskabskontrol af Sparekassen Lolland A/S's årsrapport for 2011.

Den 22. oktober 2012 forelagde Finanstilsynet en sag for Fondsrådet, hvor sparekassen fik påbud af fondsrådet.

Det var Fondsrådets opfattelse at, Sparekassen Lolland A/S's årsrapport for 2011 indeholdte følgende fejl.

- Spar Lolland A/S havde i forbindelse med opkøbet af EIK Bank Danmark 2010 A/S indregnet 121 mio. kr. som en del af goodwill, selvom beløbet efter Fondsrådets vurdering skyldtes tilkøbt indlånsoverskud, og fordelten herved opfyldte betingelserne i IFRS 3, afsnit B31 og B34 for indregning som et immaterielt aktiv med bestemt levetid.
- Spar Lolland A/S havde i koncernregnskabet indregnet et udskudt skatteaktiv på 162 mio. kr. og i selskabsregnskabet indregnet et udskudt skatteaktiv på 178,5 mio. kr. på trods af, at banken ikke havde tilstrækkelige skattepligtige midlertidige forskelle, som det fremførbare underskud kunne modregnes med og på trods af, at der pr. 31. december 2011 ikke forelå overbevisende dokumentation for, at der ville være tilstrækkelig fremtidig skattepligtig indkomst til, at de udskudte skatteaktiver ville kunne udnyttes. Denne dokumentation var en forudsætning for indregning jf. IAS 12, afsnit 35, når virksomheden for nylig havde været tabsgivende og ikke havde tilstrækkelige skattepligtige midlertidige forskelle, som det fremførbare underskud kunne modregnes med.

Fondsrådet gav på den baggrund Spar Lolland A/S påbud om at udsende supplerende/korrigerende information til årsrapporten for 2011. Fondsrådet gav endvidere Spar Lolland A/S påbud om at udsende supplerende/korrigerende information til halvårsrapporten for 1. halvår 2012, hvor halvårsrapporten blev rettet som følge af ændringen i årsrapporten for 2011.

Spar Lolland A/S fik vedrørende goodwill muligheden for at foretage en revurdering af værdien af fordelten ved indlånsoverskuddet, og fik vedrørende udskudt skat muligheden for at fremsende overbevisende dokumentation for, at

dele af det udskudte skatteaktiv vil kunne udnyttes inden for en periode på 3-5 år. Hertil kom, at Fondsrådet anførte, at hvis instituttet med Finanstilsynets accept kunne dokumentere andre værdier af henholdsvis goodwill og udskudt skat, var det disse værdier, der skulle indgå i den supplerende/korrigerende information.

3.15. Finanstilsynet godkendte Sparekassen Lollands erhvervelse af kvalificerede andele i en anden finansiel virksomhed

Sparekassen Lolland A/S anmodede i brev den 27. september 2011 Finanstilsynet om godkendelse af erhvervelse af en kvalificeret andel i en anden finansiel virksomhed. Erhvervelsen var et led i et forsvar af en nødlidende kredit.

Sparekassen Lolland A/S erhvervede kapitalandelen den 31. august 2011, og kapitalen udgjorde 17 procent af den anden finansielle virksomhed.

Erhvervelsen af kapitalandelen skete ved, at eksisterende gæld til Sparekassen Lolland AS blev konverteret til aktiekapital. Sparekassen Lolland A/S oplyste, at engagementet med den anden finansielle virksomhed ikke blev øget ved konverteringen.

Finanstilsynet påtalte, at Sparekassen Lolland A/S's ansøgning ikke var indsendt forud for erhvervelsen af den kvalificerede andel, hvilket var krævet i henhold til § 61 i lov om finansiel virksomhed.

Finanstilsynet godkendte, at Sparekassen Lolland A/S erhvervede den kvalificerede ejerandel i henhold til § 61 i lov om finansiel virksomhed.

3.16. Finanstilsynets undersøgelse i primo 2012

Finanstilsynet gennemførte i februar 2012 en funktionsundersøgelse af Sparekassen Lolland A/S. På undersøgelsen blev sparekassens væsentligste risikoområder gennemgået.

Finanstilsynet afholdt afsluttende møde 23. marts 2012 med deltagelse af sparekassens samlede bestyrelse, direktion og revision. Umiddelbart før afsluttende møde afskedigede bestyrelsen den hidtidige administrerende direktør den 20. marts 2012 og indsatte et nyt team på to personer i direktionen.

På dette møde meddelte Finanstilsynet sine konklusioner på undersøgelsen. Finanstilsynet sendte en rapport vedrørende undersøgelsen den 27. april 2012.

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet de 94 største udlånsengagementer, dvs. alle engagementer over 12,0 mio. kr. Gennemgangen omfattede store engagementer for samlet 4.946 mio. kr.

Herudover gennemgik Finanstilsynet en stikprøve på 150 engagementer i intervallet 1 til 12 mio. kr. samt alle engagementer med bestyrelsen og direktionen.

Finanstilsynet samlede engagementsgennemgang svarede til i alt ca. 40 pct. af sparekassens udlånsportefølje.

Gennemgangen af sparekassens 94 største engagementer resulterede i følgende karakterfordeling:

Karakter	Antal		Volumen
	Stk.	Pct.	Pct.
Utvivlsomt gode og normale udlån (3/2a)	29	31	36
Udlån med svaghedstegn (2b)	21	22	16
Udlån med væsentlige svaghedstegn (2c)	9	10	9
Udlån med OIV (1)	35	37	39
I alt	94	100	100

Finanstilsynet konstaterede, at engagementerne set under ét havde en markant dårligere bonitet i 2012 end ved seneste undersøgelse i 2009. Finanstilsynet fandt videre, at andelen af engagementer med svaghedstegn nu udgjorde 64 procent af engagementsvolumen mod 38 procent i 2009. Denne fordeling var en indikation af, at formueforholdene og indtjeningsforholdene var relative spinkle hos kunderne blandt sparekassens største engagementer.

Finanstilsynet observerede, at udlån til erhverv udgjorde 61 procent af de samlede udlån pr. 30. september 2011.

Finanstilsynet observerede videre, at sparekassens ejendomseksposering udgjorde 23 procent af de samlede udlån til sammenligning mod 13,9 procent i gennemsnit hos institutter i gruppe 2. Finanstilsynet konstaterede, at sparekassen derved havde en høj risiko på dette område.

Det var videre Finanstilsynets vurdering, at kreditkvaliteten af sparekassens største engagementer lå under gennemsnittet for institutter i gruppe 2. Finanstilsynet fandt objektive indikationer for værdiforringelse (OIV) i 35 ud af de 94 største engagementer. Finanstilsynet konstaterede, at en del af disse engagementer blev likviditetsmæssigt understøttet af sparekassen.

Finanstilsynet henledte videre sparekassens opmærksomhed på de store engagementer, der fik tildelt karakteren 2c50, idet en negativ ændring i indtjenings- og/eller formueforhold i disse engagementer kunne bevirke, at der opstod et nedskrivningsbehov.

Finanstilsynet påbød sparekassen at øge sine nedskrivninger med ca. 64 mio. kr. i forhold til sparekassens foreløbige indberetning pr. ultimo 2011. De samlede udgiftsførte netto-menedskrivninger i 4. kvartal 2011 endte dermed på 210 mio. kr.

Sparekassen havde på undersøgelsestidspunktet i alt 7 engagementer, der udgjorde mere end 10 procent af basiskapitalen, jf. lov om finansiel virksomhed § 145, og de store engagementer udgjorde 67,8 procent af basiskapitalen (kapitalgrundlaget) til sammenligning med 21,8 procent fra gennemsnittet i gruppe 2-institutterne. Finanstilsynet observerede derved, at sparekassen havde således en høj andel af store engagementer.

Finanstilsynet gav sparekassen en risikoplysning om, at sparekassen ved finansiering af selskaber i en koncern i visse tilfælde alene tog højde for låntagers regnskab, men ikke forholdte sig nærmere til betydningen af låntagers deltagelse i den pågældende koncern. Dette havde flere steder resulteret i, at den reelle soliditet var væsentligt mindre som følge af låntagning i datterselskaber m.v.

Finanstilsynet konstaterede, at kriterierne for identifikation af objektiv indikation af værdiforringelse (OIV) ikke var tydelige nok i Sparekassens forretningsgange, idet der blot henvises til de fire momenter anført i regnskabsbekendtgørelsens § 52. Finanstilsynet påbød sparekassen at tydeliggøre kriterierne for identifikation af OIV i sine forretningsgange. Finanstilsynet bemærkede samtidig også fire forhold, der som udgangspunkt altid var en indikation på OIV.

Finanstilsynet gav sparekassen en risikoplysning om, at der særligt i afdelingen for "FinansNetbanken" ikke konsekvent blev foretaget en opgørelse af rådighedsbeløb, hvilket indebar skjulte risici for sparekassen.

Finanstilsynet gav en risikoplysning om, at sparekassen havde fortsat store udfordringer i relation til sine knap 90 K/S-engagementer, idet kun få sager hang driftsøkonomisk sammen. De resterende engagementer var i større eller mindre omfang afhængige af indbetalinger fra kommanditisterne. Bonitetsudviklingen på disse engagementer var således alene afhængig af den økonomiske udvikling hos kommanditisterne.

Vedrørende kreditpolitikken påbød Finanstilsynet sparekassen at tydeliggøre denne, så den kunne tjene som en konkret vejledning for medarbejderne. Efter Finanstilsynets opfattelse var kreditpolitikken uklar og levede ikke op til kravene i bilag 1 i ledelsesbekendtgørelsen.

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet grundlaget for sparekassens opgørelse af det individuelle solvensbehov pr. 31. december 2011. Sparekassen havde opgjort solvensbehovet på 10,3 pct. af de risikovægtede poster pr. 31. december 2011, mens den faktiske solvens var 12,0 pct.

Finanstilsynet vurderede på baggrund af undersøgelsen, at sparekassens eget opgjorte solvensbehov var for lavt fastsat af sparekassen og, at sparekassens opgørelse af solvensbehov ikke afspejlede sparekassens risikoprofil.

På den baggrund øgede sparekassen sin vurdering til 10,7 pct. fra 10,3 pct. og den faktiske solvens pr. 31. december 2011 blev opgjort til 11,2 pct. efter Finanstilsynets krav om nye nedskrivninger.

Finanstilsynet vurderede, at det korrigerede solvensbehov var tilstrækkeligt.

På den baggrund gav Finanstilsynet sparekassen en risikoplysning om, at den solvensmæssige overdækning var meget beskeden, og at sparekassen skulle tage initiativer til at øge overdækningen, for eksempel ved nedbringelse af risici. I relation hertil påbød Finanstilsynet sparekassen at orientere Finanstilsynet månedligt om udviklingen i arbejdet med at øge kapitaloverdækningen.

Finanstilsynet påbød sparekassen at indsende en realistisk og gennemførlig plan for, hvorledes sparekassens kapital-situation kunne forbedres inden udgangen af marts måned 2012.

På den baggrund fik sparekassen en risikoplysning om, at Sparekassen Lolland A/S havde en meget lav tabskapacitet.

Vedrørende andre dele af undersøgelsen blev der givet flere påbud m.v.

Vedrørende bestyrelsens arbejde gav Finanstilsynet sparekassen påbud om at sikre, at referaterne i bestyrelsesprotokollen bedre afspejlede de førte drøftelser på bestyrelsens møder. Efter Finanstilsynets var kvaliteten ikke i orden og levede ikke op til kravene i ledelsesbekendtgørelsen.

Vedrørende forretningsmodellen gav Finanstilsynet sparekassen en række risikoplysninger, idet Finanstilsynet fandt nogle risikable elementer heri. Finanstilsynet konstaterede, at sparekassen havde vanskeligt ved at sætte grænser for sin aktivitet på ejendomsområdet. Når et tab truede, blev eksponeringerne øget i visse tilfælde i håb om, at tabet kunne undgås. I andre tilfælde hvor et tab truede, overførtes risikobehæftede aktiver til nye debitorer uden den store kapital i ryggen ("parkering") og som oftest uden afgivne kautionsforpligtelser. Finanstilsynet gav tre risikoplysninger herom:

- Anvendelse af "parkerings"- /stråmandshandler var et risikabel forretningsmetode.
- Det konstateredes, at et af sparekassens større engagementer var blevet sagsbehandlet alene af sparekassens tidligere direktør. Dette var usædvanligt praksis for et pengeinstitut af sparekassens størrelse, og det kunne medføre, at ikke alle risici blev afdækket i sagsbehandlingen.
- Sparekassen var til trods for den høje ejendomseksponering stadig aktiv i finansiering af udviklingsprojekter, hvilket alt andet lige øgede risikoen ved sparekassens eksponering i ejendomsbranchen.

Vedrørende økonomiområdet gav Finanstilsynet sparekassen et påbud om, at indregne tvangsovertagne ejendomme til kostpris ved første indregning jf. IFRS 5.

Videre gav Finanstilsynet sparekassen påbud om, at sikre at engagementet med Fonden for Sparekassen Lolland skete på markedsbaserede vilkår, jf. § 4 i bekendtgørelsen om koncerninterne transaktioner og, at Fonden skulle tilbagebetale et beløb fra den for lave rente.

Finanstilsynet gav endvidere en risikoplysning om, at der var risiko i forbindelse med lån til egne aktionærer, herunder til Fonden for Sparekassen Lolland. Når Sparekassen ydede lån til aktionærer, kunne der være en øget risiko for tab, hvis aktionærerne kun i mindre omfang havde andre aktiver end aktierne i sparekasseaktieselskabet.

Finanstilsynet satte sparekassen på skærpet tilsyn efter undersøgelsen.

3.17. Finanstilsynets undersøgelse af vilkårene i et ansvarligt låneprogram, "Scandinotes III"

Finanstilsynet undersøgte i maj 2012 de nærmere vilkår i et låneprogram, som flere institutter havde benyttet til at optage ansvarlige lån.

I breve af juni 2012 skrev Finanstilsynet til flere institutter, der var omfattet af programmet, at det ansvarlige lån ("Scandinotes III") måtte anses for at være forfaldet efter bekendtgørelse om opgørelse af basiskapital. Årsagen til, at det ansvarlige lån skulle betragtes som forfaldet, var, at der var indtruffet rentestigninger, som bragte de samlede rentestigninger over grænsen på 150 basispunkter, jf. bekendtgørelsen om opgørelse af basiskapital.

Finanstilsynet orienterede ved brev af 7. juni 2012 således Sparekassen Lolland A/S om, at Finanstilsynet var blevet opmærksom på, at der kunne være en risiko for, at sparekassen havde foretaget en fejlagtig indregning af ansvarlige lån optaget hos HSH Nordbank (Scandinotes III) ved opgørelsen af

den supplerende kapital. I den forbindelse anmodede Finanstilsynet sparekassen om en nærmere redegørelse for indregning af det ansvarlige lån, "Scandinotes III".

Sparekassen Lolland oplyste i den forbindelse Finanstilsynet den 14. juni 2012 om, at det ansvarlige lån blev indgået den 31. oktober 2005, og at lånet havde forfald til betaling 10 år efter, og at sparekassen havde indregnet lånet 100 pct. i opgørelsen af basiskapital pr. 31. marts 2012. Dog tilføjede sparekassen, at en del af lånebeløbet allerede var solvensreserveret.

Herefter ansøgte sparekassen om dispensation fra at opfylde § 25, stk. 2 i bekendtgørelsen om opgørelse af basiskapital. Ansøgningen skete med henvisning til sparekassens lave solvensoverdækning samt, at sparekassen havde en attraktiv rente på lånet. Med ansøgningen ønskede sparekassen fortsat at kunne medregne lånet i opgørelsen af den supplerende kapital.

Finanstilsynet afgjorde 11. juli 2012, at det ikke var muligt at imødekomme dispensationsansøgningen, idet der ikke var lovmæssig hjemmel hertil.

Afgørelsen medførte, at sparekassens solvensoverdækning opgjort pr. 30. marts 2012 faldt 27 mio. kr. fra 110 mio. kr. til 83 mio. kr.

Sparekassen Lolland A/S ankede herefter den 8. august 2012 Finanstilsynets afgørelse til erhvervsankenævnet. Erhvervsankenævnet afgjorde den 7. december 2012, at klagen ikke havde opsættende virkning. Efterfølgende stadfæstede Erhvervsankenævnet den 24. juni 2013 Finanstilsynets afgørelse af 11. juli 2012.

3.18. Fonden For Sparekassen Lollands efterbetaling af for lav rente til Sparekassen Lolland

Finanstilsynet havde påbudt sparekassen, at dets engagement med Fonden for Sparekassen Lolland (Fonden) skulle være på markedsbaserede vilkår, og at Fonden dermed skulle tilbagebetale den for lave rente.

På den baggrund ansøgte Fonden om tilladelse hos fondsmyndigheden (Erhvervsstyrelsen) til at efterbetale renter på det lån, som Sparekassen Lolland havde ydet til Fonden for Sparekassen Lolland.

Erhvervsstyrelsen afgjorde 16. november 2012, at tilbagebetalingen ikke var en ekstraordinær situation, og at det dermed ikke var nødvendigt med Erhvervsstyrelsens tilladelse, hvorefter Finanstilsynet blev meddelt, at det skyldige beløb mellem Fonden og Sparekassen ville blive afregnet.

3.19. Finanstilsynet fik meddelelse om at intern revision fratrådte

Finanstilsynet modtog i brev af 5. juni 2012 en meddelelse fra bestyrelsen for Spar Lolland A/S om, at den interne revisionschef var fratrådt den 1. juni 2012.

Finanstilsynet modtog i brev af 21. juni 2012 en meddelelse fra bestyrelsen for Sparekassen Lolland A/S om, at intern revision ikke fremover skulle påtegne årsrapporten. Det fremgik af meddelelsen, at ændringen skyldtes manglende ressourcer i den interne revision og, at der blev kompenseret herfor ved den mellem intern og ekstern revision indgåede revisionsaftale for 2012.

Finanstilsynet anmodede 29. juni 2012 bestyrelsen om en redegørelse for hvilke opgaver, der med revisionsaftalen for 2012 var flyttet fra intern revision til ekstern revision.

Finanstilsynet henledte opmærksomheden på, at en af revisionsudvalgets opgaver var, at overvåge om virksomhedens interne kontrolsystem og interne revision fungerede effektivt, jf. bekendtgørelse nr. 1393 af 19. december 2011 om revisionsudvalg i virksomheder samt koncerner, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet § 3, stk. 1, nr. 2.

Sparekassen redegjorde blandt andet for, at ekstern revision overtog den fulde revision af værdiansættelsen for engagementer, med enkelte mindre undtagelser. Herudover overtog ekstern revision den øvrige del af den finansielle revision af samtlige årsregnskaber i koncernen. Af redegørelsen fremgik det, at intern revision ikke havde mange opgaver tilbage.

Finanstilsynet besluttede ultimo august 2012 at afvente udviklingen i Sparekassen Lolland A/S de efterfølgende 2 - 3 måneder qua sparekassens helt særlige situation, hvor det primære fokus var de solvensmæssige udfordringer.

3.20. Finanstilsynets overvågning af udviklingen i sparekassens kapital- og handlingsplan

Under en ny ledelse blev iværksat en kapital- og handlingsplan (herefter planen) indeholdende tiltag med henblik på at forbedre den solvensmæssige overdækning, som påbudt af Finanstilsynet ved undersøgelsen i starten af 2012.

Den var ledelsens egen vurdering, at kapitaloverdækningen efter opgørelsen af solvensbehov og faktisk solvens pr. 31. december 2011 var utilstrækkelig til fortsat udviklingen af sparekassens virksomhed.

Finanstilsynet modtog den første plan 30. marts 2012. Herefter modtog Finanstilsynet månedlige redegørelser fra sparekassen i perioden maj-december 2012.

I årsrapporten for 2011 beskrev sparekassen i store træk planen og gjorde opmærksom på, at såfremt de planlagte tiltag ikke blev gennemført i tilstrækkeligt omfang såvel beløbsmæssigt som tidsmæssigt, kunne der være væsentlig usikkerhed om koncernens muligheder for at fortsætte bankdriften.

Finanstilsynet fulgte de indsendte planer tæt og vurderede månedligt redegørelserne fra sparekassen. Finanstilsynet og sparekassen var i perioden i løbende i kontakt, som oftest vedrørende status på eller uddybelse af den aktuelle indsendte plan.

Den 31. august 2012 blev der afholdt møde med Sparekassen Lolland i Finanstilsynet. På mødet blev drøftet status på sparekassens kapitalssituation og udviklingen i dets planer og potentielle løsninger. Der blev aftalt, at sparekassen fortsatte den igangværende dialog og intensiverede dialogen med andre pengeinstitutter og investorer.

Kapital- og handlingsplanens tiltag og udvikling

Sparekassens kapital- og handlingsplanen (planen) var opdelt i tiltag efter, hvor hurtigt tiltagene ville virke. De kortsigtede tiltag var primært af risikoreducerende karakter, mens de varige tiltag primært var af kapitalstyrkende- og strukturel karakter.

Planens kortsigtede elementer omhandlede frasalg af likvide aktiver, nedbringelse af varigheden på obligationsporteføljen og forbedring af sikkerhederne og reduktion af blankolån ved sparekassens engagementer.

Sparekassen skrev samtidig, at både salg af børsnoterede aktier og nedbringelse af varigheden på obligationsbeholdningen var gennemført.

Af planens mange varige tiltag var en fusion med et andet institut den højst prioriterede. Senere og efterhånden som mulige fusionspartnere bakkede ud, blev fokus draget mod en opsplittning af sparekassen i flere segmenter og frasalg. Samtidig begyndte sparekassen at arbejde på andre tiltag, herunder salg af sektoraktier og frasalg af ejerandelen i Krone Kapital A/S.

I den forbindelse blev der afholdt møder om planerne i Finanstilsynet, hvor Finanstilsynet orienterede om formelle krav til en overtagelse af hele eller dele af sparekassen.

Sparekassen rapporterede løbende om øvrige forhold, hvoraf det fremgik, at der var fundet yderligere nedskrivninger, som følge af en negativ udvikling i enkelte af sparekassens engagementer.

Sparekassen Lolland A/S havde igennem længere tid arbejdet intensivt med at finde en løsning, herunder været i tæt dialog med flere danske pengeinstitutter. Sparekassen havde i forløbet inddraget et bredt felt af mulige løsninger, herunder også utraditionelle løsninger med deltagelse af andre investorer og Finansiell Stabilitet A/S.

Under forløbet fik Finansiell Stabilitet adgang til at vurdere en række store ejendomslån i Sparekassen Lolland A/S med henblik på at afdække, om Finansiell Stabilitet kunne medvirke i en finde løsning.

Finansiell Stabilitet vurderede, at markedsværdien af ejendomsporteføljen var i dårligere stand, end Sparekassen Lolland A/S havde angivet, hvorfor en overdragelse vil føre til en stor reduktion af solvensen i det resterende institut.

Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet foretog 20. september 2012 en gennemgang af Finansiell Stabilitets observationer. Finanstilsynet valgte på den baggrund samt den begrænsede solvensoverdækning i sparekassen at fremrykke sin inspektion.

På et møde den 26. oktober 2012 afholdt i Finanstilsynet meddelte Sparekassen Lolland A/S, at flere interesserede parter havde haft adgang til datarum med oplysninger om udlånene med henblik på at give overtagelsesbud, samt at sparekassen havde forladt planen om en transaktion med Finansiell Stabilitet A/S som led i en løsning.

Ved samme lejlighed varslede Finanstilsynet, at Finanstilsynet ville indlede en snarlig undersøgelse af Sparekassen Lolland A/S.

3.21. Finanstilsynets undersøgelse ultimo 2012

Finanstilsynet indkaldte den 30. oktober 2012 en ny undersøgelse, der var fastsat til at begynde den 19. november 2012.

Forud for undersøgelsen mødtes Finanstilsynet med Finansiell Stabilitet primo november 2012 med henblik på at få uddybet de observationer, som Finansiell Stabilitet havde gjort sig vedrørende boniteten af ejendomsengagementer i sparekassen.

Ved undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet de 61 største engagementer i sparekassen. Herudover gennemgik Finanstilsynet ved en stikprøve 365 andre engagementer.

Gennemgangen af de 61 største engagementer svarede til ca. 36 pct. af sparekassens udlån og kreditter målt efter volumen, og inklusiv stikprøven udgjorde gennemgangsandelen ca. 44 pct. af sparekassens udlån og kreditter.

Finanstilsynet konstaterede ved undersøgelsen et behov for såvel yderligere nedskrivninger som yderligere solvensmæssige reservationer.

De væsentlige nye nedskrivninger kunne i mange tilfælde tilskrives forværringer i en række engagementer, herunder særligt i store ejendomsrelaterede kreditter.

I et større ejendomsengagement, hvor der forelå en bankaftale, havde ejendomsprisudviklingen i dele af Danmark været svag, hvilket førte til, at sikkerhederne ikke længere dækkede værdien af engagementet.

I to store ejendomsengagementer havde udlejningssituationen ikke udviklet sig som forudsat ved undersøgelsen primo 2012. Det var derfor nødvendigt at nedregulere værdien af ejendomme yderligere for at tage højde for en længere periode med tomgang, hvilket førte til øgede nedskrivninger og solvensmæssige reservationer.

I et væsentligt engagement, hvor sparekassen havde finansieret nogle investors køb af en virksomhed, havde virksomhedens resultater udviklet sig markant dårligere end forudsat. Der var derfor kommet OIV i engagementet og værdien af sikkerheden, som var baseret på virksomheden, var ligesom de fremtidige betalinger reduceret væsentligt.

I et andet væsentligt engagement, hvor en del af engagementet havde karakter af placeringshandel, og hvor engagementet havde en svag økonomi, der var tæt knyttet til udenlandske ejendomme, vurderede Finanstilsynet nu OIV, hvilket afstedkom et større nedskrivningsbehov.

Alene på de fem ovenstående engagementer vurderede Finanstilsynet behov for nedskrivninger i størrelsesordenen 166 mio. kr.

Af sparekassens 61 største engagementer var 28 engagementer med OIV. Dette var en relativ forværring i forhold til undersøgelsen primo 2012. I 8 af de største engagementer havde sparekassen ikke foretaget nedskrivninger pr. 30. september 2012, mens Finanstilsynet konstaterede behov herfor i opgørelsen pr. 31. december 2012.

På baggrund heraf påbød Finanstilsynet sparekassen at foretage yderligere nedskrivninger på de største engagementer for i alt 218,1 mio. kr. i forhold til allerede indregnede nedskrivninger pr. 30. september 2012.

Det var Finanstilsynets vurdering, at gennemgangen af øvrige engagementer fra stikprøven tilsagde et behov for mernedskrivninger pr. 31. december 2012 på i alt 70,6 mio. kr. i forhold til allerede indregnede nedskrivninger pr. 30. september 2012.

Finanstilsynets konkrete vurdering af sparekassens solvensbehov efter de påbudte nedskrivninger, der indregnedes pr. 31. december 2012, udgjorde i alt 1.036 mio. kr., i henhold til en 8+ tilgang, hvilket svarede til 12,26 pct. af de risikovægtede poster. Solvensen udgjorde 7,35 pct. pr. 31. december 2012.

På møde afholdt med Sparekassen Lolland A/S den 23. januar 2013 orienterede Finanstilsynet om de foreløbige vurderinger af nedskrivninger og solvensreservationer efter kreditgennemgangen. Finanstilsynet fremsendte den 24. januar 2013 sin vurdering af kreditgennemgangen til Sparekassen Lolland. I den forbindelse gav Finanstilsynet Sparekassen Lolland A/S en frist til den 24. januar 2013 til at komme med bemærkninger til Finanstilsynets endelige vurdering af kreditgennemgangen.

Sparekassen Lolland A/S fik et udkast til denne afgørelse i høring den 25. januar 2013 med frist den 25. januar 2013.

Sparekassen Lolland A/S havde tekstmæssige ændringsforslag, som blev imødekommet.

3.2.2. Finanstilsynets fastsatte en frist for opfyldelse af lovens solvenskrav, og aktiviteterne i Sparekassen Lolland A/S blev overdraget

På baggrund af resultaterne af Finanstilsynets inspektion stod det klart, at sparekassen ikke længere opfyldte solvenskravet på 8 procent.

Finanstilsynet fastsatte derfor den 25. januar 2013 i henhold til § 225, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed, en frist til søndag den 27. januar 2013 for opfyldelse af kapitalkravet (8 pct. solvenskravet), jf. § 124, stk. 2, nr. 1, i lov om finansiel virksomhed.

Finanstilsynet fastsatte samtidig en frist til 1. april 2013 for opfyldelse af et individuelt solvenskrav efter tillæg på 12,26 pct. pr. 1. april 2013, jf. § 124, stk. 5, i lov om finansiel virksomhed.

Samme dag meddelte sparekassens advokat, at bestyrelsen havde indgået en virksomhedsoverdragelsesaftale med Jyske Bank A/S med henvisning til § 247 i lov om finansiel virksomhed. Derved overtog Jyske Bank A/S samtlige aktiver og rettigheder samt samtlige passiver og forpligtigelser, bort set fra aktiekapital og efterstillet kapital i Sparekassen Lolland A/S.

4. Revisionsprotokollater

Et pengeinstituts eksterne revisorer har ansvaret for revisionen af årsrapporten. Revisionen afsluttes med en påtegning på årsrapporten. Hvis denne er uden forbehold eller supplerende oplysninger, indebærer det, at årsrapporten ifølge revisorerne ikke indeholder væsentlige fejl eller mangler.

Revisorerne rapporterer i revisionsprotokollatet til bestyrelsen om den udførte revision, resultatet heraf samt øvrige forhold af interesse for bestyrelsen. I finansielle virksomheder stiller Finanstilsynet en række supplerende krav til indholdet af revisionsprotokollatet vedrørende årsrapporten.

Revisionsprotokollatet vedrørende årsrapporten skal sendes i kopi til Finanstilsynet. Finanstilsynet læser som fast praksis dette med henblik på at opnå en øget viden om pengeinstituttets drift, praksis, kapital m.v. og vurderer på baggrund af protokollatet, om der er områder, der giver grundlag for en tilsynsmæssig reaktion.

I fokus ved denne gennemgang er blandt andet bemærkningsafsnittet, hvor revisionen i henhold til bilag 3 til revisionsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1392 af 18. december 2014) skal gøre bemærkninger om f.eks. lovovertrædelser og om påbud fra Finanstilsynet, som virksomheden endnu ikke har efterlevet.

Såfremt Finanstilsynet har bemærkninger eller ønsker forhold fra revisionsprotokollatet nærmere uddybet, vil Finanstilsynet enten skrive til pengeinstituttet eller lade det indgå som en del af en kommende inspektion.

4.1. Revisionsprotokollat vedrørende årsregnskab 2007

Revisionens erklæringer var uden forbehold, ligesom revision påtegnede regnskabet uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Intern revision anførte, at påbuddene vedrørende Finanstilsynets undersøgelse i 2006 alle var afhjulpnet og efterkommet i 2007.

Instituttet havde ultimo 2007 12 engagementer, der oversteg 10 pct. af basiskapitalen, og som dermed blev beskrevet i revisionsprotokollatet, og som revisionen erklærede sig om. Koncernen havde tilsvarende ultimo 2007 11 sådanne engagementer.

Det fremgik for hvert enkelt engagements vedkommende, at instituttet vurderede, at der ikke var behov for nedskrivning på engagementerne, og at revisionen kunne tilslutte sig den foretagne vurdering. Samtidig erklærede revisionen i hvert enkelt tilfælde, at engagementerne var målt korrekt.

4.2. Revisionsprotokollat vedrørende årsregnskab 2008

Revisionens erklæringer var uden forbehold, ligesom revision påtegnede regnskabet uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Instituttet havde ultimo 2008 13 engagementer, der oversteg 10 pct. af basis-kapitalen, og som dermed blev beskrevet i revisionsprotokollatet, og som revisionen erklærede sig om. Koncernen havde tilsvarende ultimo 2008 så-danne 12 engagementer.

Det fremgik for hvert enkelt engagements vedkommende, at instituttet vurde-rede, at der ikke var behov for nedskrivning på engagementerne, og at revi-sionen kunne tilslutte sig de foretagne vurderinger. Samtidig erklærede revi-sionen i hvert enkelt tilfælde, at engagementerne var målt korrekt.

Revisionen havde følgende åbentstående bemærkninger:

- *"Vedrørende bevilling af engagementer. Banken har ikke etableret kontroller, der sikrer, at engagementer ud over filiallederens kompetencer bliver forelagt en instans med den fornødne bevillingskompetence uden unødigt ophold"*
- *"Vedrørende dokumentgennemgang. Fejlniveauet ved anvendelse af privatlånebegæringer var højt og fejlprocenterne de enkelte kunderådgivere i mellem var meget forskellige."*
- *"Vedrørende markedsrisikoområdet. Banken lever ikke i tilstrækkelig grad op til Finanstilsynets vejledning for pengeinstitutter i henhold til § 71, stk. 1, nr. 1-3 og 5, i lov om finansiel virksomhed."*
- *"Vedrørende privatkundeområdet. Der er meget stor forskel i kvaliteten af låneindstillinger inden for såvel den enkelte filial som de enkelte filialer i mellem, og der er i mange tilfælde ikke sammenhæng mellem bankens forretningsgange/politik og den faktiske håndtering af låneindstillinger."*
- *"Vedrørende ledelseskontroller. Vi har i en række tilfælde konstateret, at ledelseskontrollerne i de enkelte filialer ikke bliver gennemført."*
- *"Vedrørende Køge afdeling. Ledelseskontrollerne på udlånsområdet – blandt andet gennemgang af bevilling og overtræk – er ikke blevet gennemført betryggende til trods for, at både revisionen og kreditkontor tidligere har påpeget dette."*

- *"Vedrørende nye § 71 vejledning. Forretningsgange vedrørende god skik, investeringsområdet og regnskabsområdet mangler at blive ajourført i forhold til den nye vejledning."*
- *"Vedrørende MIFID. Banken mangler ajourføring af forretningsgange på værdipapirshandelsområdet så de er kompatible med MIFID."*

4.3. Revisionsprotokollat vedrørende årsregnskab 2009

Revisionens erklæringer var uden forbehold, ligesom revision påtegnede regnskabet uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Revision anførte, at påbuddene vedrørende Finanstilsynets undersøgelse i 2009 alle var afhjulpet og efterkommet i 2009.

Instituttet havde ultimo 2009 10 engagementer, der oversteg 10 pct. af basis-kapitalen, og som dermed blev beskrevet i revisionsprotokollatet, og som revisionen erklærede sig om. Koncernen havde tilsvarende ultimo 2009 10 så-danne engagementer.

Det fremgik for hvert enkelt engagements vedkommende, at instituttet vurderede, at der ikke var behov for nedskrivning på engagementerne, og at revisionen kunne tilslutte sig de foretagne vurderinger. Samtidig erklærede revisionen i hvert enkelt tilfælde, at engagementerne var målt korrekt.

Revisionen havde følgende åbentstående bemærkninger:

- *"Vedrørende markedsrisikoområdet. Banken lever ikke i tilstrækkelig grad op til Finanstilsynets vejledning for pengeinstitutter i henhold til § 71, stk. 1, nr. 1-3 og 5, i lov om finansiel virksomhed."*
- *"Vedrørende Køge afdeling. Ledelseskontrollerne på udlånsområdet – blandt andet gennemgang af bevilling og overtræk – er ikke blevet gennemført betryggende til trods for, at både revisionen og kreditkontor tidligere har påpeget dette."*
- *"Vedrørende nye § 71 vejledning. Forretningsgange vedrørende god skik, investeringsområdet og regnskabsområdet mangler at blive ajourført i forhold til den nye vejledning."*
- *"Vedrørende legitimation. Vi har i forbindelse med størstedelen af alle de i 2009 gennemførte filialbesøg blev konstateret mangler vedrørende legitimation."*

4.4. Revisionsprotokollat vedrørende årsregnskab 2010

Revisionens erklæringer var uden forbehold, ligesom revision påtegnede regnskabet uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Revisionen anførte, at instituttet ikke opfyldte tilsynsdiamantens pejlemærke for ejendomsseksponeringer pr. 31. december 2010, dog forventede ledelsen efter fusionen med Eik Bank Danmark A/S umiddelbart at kunne overholde pejlemærket.

Banken havde ultimo 2010 13 engagementer, der oversteg 10 pct. af basis-kapitalen, og som dermed blev beskrevet i revisionsprotokollatet, og som revisionen erklærede sig om. Koncernen havde tilsvarende ultimo 2010 13 så-danne engagementer.

I 5 engagementer var der foretaget en nedskrivning/hensættelse. Revisionen tilsluttede sig i hvert tilfælde den foretagne vurdering og erklærede, at de på-gældende engagementer var målt korrekt.

I 8 tilfælde vurderede instituttet, at der ikke var behov for nedskrivning på en-gagementerne. Revisionen tilsluttede sig i hvert tilfælde den foretagne vurde-ring og erklærede, at de pågældende engagementer var målt korrekt.

Revisionen havde følgende åbentstående bemærkninger:

- *"Vedrørende nye § 71 vejledning. Forretningsgange vedrørende god skik, investeringsområdet og regnskabsområdet mangler at blive ajourført i forhold til den nye vejledning."*
- *"Vedrørende legitimation. Vi har i forbindelse med størstedelen af alle de i 2009 gennemførte filialbesøg blev konstateret mangler ved-rørende legitimation."*

4.5. Revisionsprotokollat vedrørende årsregnskab 2011

Revisionens erklæringer var uden forbehold, ligesom revision påtegnede regnskabet uden forbehold.

Revisionen forsynede årsrapporten med supplerende oplysninger. Revisio-nen henledte opmærksomheden på, at såfremt instituttets handlingsplan til forøgelse af kapitalberedskabet ikke blev gennemført såvel beløbsmæssigt som tidsmæssigt, eller ledelsens resultatforventninger for 2012 ikke blev op-fyldt i al væsentlighed, kunne der være væsentlig usikkerhed om instituttets muligheder for at fortsætte driften.

Revisionen anførte, at instituttet ikke opfyldte tilsynsdiamantens pejlemærke for udlånsvækst pr. 31. december 2011, idet instituttet havde overtaget udlån fra Eik Bank Danmark 2010 A/S.

Revision anførte, at instituttet havde et udlån til Fonden for Sparekassen Lolland som efter Finanstilsynet opfattelse ikke er forrentet på markedsmæssige vilkår siden 1. januar 2010, og hvor den opgjorte merrente for regnskabsårene 2010 og 2011 ikke var indregnet i indtægten pga. usikkerhed om fonden og fondsmyndigheden ville acceptere merrenten.

Revisionen anførte blandt særlige forhold, at Sparekassen Lolland A/S fusionerede med Eik Bank Danmark 2010 A/S med virkninger fra 28. februar 2011.

Instituttet havde ultimo 2011 15 engagementer, der oversteg 10 pct. af basiskapitalen, samt øvrige betydelige engagementer, og som dermed blev beskrevet i revisionsprotokollatet, og som revisionen erklærede sig om. Koncernen havde tilsvarende ultimo 2011 15 engagementer.

I 8 engagementer var der foretaget en nedskrivning/hensættelse. Revisionen tilsluttede sig i hvert tilfælde den foretagne vurdering og erklærede, at de pågældende engagementer var målt korrekt.

I 7 tilfælde vurderede instituttet, at der ikke var behov for nedskrivning på engagementet. Revisionen tilsluttede sig i hvert tilfælde den foretagne vurdering og erklærede, at de pågældende engagementer var målt korrekt.

Revisionen havde følgende åbentstående bemærkninger:

- *"Vedrørende legitimation. Vi har i forbindelse med størstedelen af alle de i 2009 gennemførte filialbesøg blev konstateret mangler vedrørende legitimation."*
- *"Vedrørende administration af afskrevne engagementer og skyggekonti. Interne revisions gennemgang af området i 2011 viste, at der mangler detaljerede instrukser for den løbende administration af området."*
- *"Vedrørende indlån. Intern revisions gennemgang af området i 2011 viste, at der mangler ajourføring af bankens forretningsgange svarende til det nuværende aktivitetsniveau."*
- *"Vedrørende løbende indberetninger. Interne revisions kontrol af løbende indberetninger i 2011 viste, at der ikke forelå forretningsgange eller ajourførte offentliggjorte instrukser på området."*

- *"Vedrørende FiL § 71. Intern revisions gennemgang viste, at banken ikke fuldt ud havde fået implementeret bekendtgørelsens regler vedrørende risikostyring- og compliance funktionerne."*
- *"Vedrørende renteindtægter og renteudgifter. Intern revisions gennemgang viste, at der ikke forelå forretningsgange eller ajourførte offentligtgjorte instrukser på området."*

5. Finanstilsynets vurdering af grundlaget for at gøre et strafansvar gældende i anledning af Sparekassen Lollands kollaps

I forbindelse med Finanstilsynets tilsyn med Sparekassen Lolland A/S har det overordnet set kunnet konstateres, at sparekassen havde en kraftig udlånsvækst, navnligt i perioden 2007-2008, og en høj kreditrisikokoncentration i form af eksponeringer mod ejendomsmarkedet, som i mange tilfælde var baseret på bagvedliggende sikkerheder og ikke på indtjeningsforhold.

Da ejendomsmarkedet udviklede sig negativt med manglende likviditet, konkurser og fald i aktivværdier, kom sparekassen i problemer.

Finanstilsynet vurderede på det foreliggende grundlag og med erfaringer fra andre tidligere anmeldte sager, at der ikke er fundet grundlag for en politianmeldelse af ledelsen i Sparekassen Lolland A/S for overtrædelse af lov om finansiel virksomhed § 373, stk. 6.